

Informatie- en opinieblad
van de Rijksuniversiteit
Limburg

1ste jaargang
nummer 6

6 april 1981

pagina 3

Studentenstops

De Akademische Raad adviseert de minister voor het komende studiejaar acht studierichtingen het recht te geven een beperkt aantal eerstejaars studenten toe te laten. Ook geneeskunde en sociale gezondheidkunde zitten daarbij. Voor rechten wordt dit jaar voor de tweede keer een numerus fixus geadviseerd. Als volgend jaar in Maastricht de nieuwe rechtenstudie van start gaat kan deze stop voorlopig wel eens de laatste zijn geweest.

Over de opzet van de rechtenstudie een uitvoerig verhaal op pagina 12 en 13.

pagina 4

Dure grap

De universiteit dacht bij gelegenheid van de Eurotop in Maastricht de internationale pers te kunnen

versieren met een weelderig uitgevoerde 'presentatiemap'. De dure grap van de map. Zie ook de achterpagina.

pagina 8

Studiefinanciering

Studeren wordt een kwestie van investeren. De (geld)zorgen zijn voor morgen.

pagina 14 e.v.

Nieren

Nog vóór deze zomer krijgt in Annadal de eerste nier een nieuw lichaam. Daarom uitvoerig aandacht voor deze zaak en een interview met prof. van Rood, eredoctor van RL en koning van het Nederlandse transplantatiewezen. Een ongekroonde koning, dat wel, want op onverklaarbare wijze miste hij dit jaar de Nobelprijs.

Bierkaai

Probleemoplossen wordt je hier in Maastricht met de paplepel ingegoten, maar dat wil nog niet zeggen dat je altijd succes hebt. Sommige problemen zijn gewoon onoplosbaar of ze blijken dat na enige tijd te zijn. Stel, je hebt een hond die je wilt leren elke ochtend de krant uit de gang te halen en bij je te brengen. Dat beest mag tenslotte ook wel eens iets nuttigs doen voor de kost, en als je de reclame moet geloven heeft 'ie wat betreft zijn kost ook niks te klagen. De éne hapklare brok moet nog lekkerder smaken als de andere. Dat soort hondevoerreclame doet me altijd denken aan die sportlui die ook zo nodig wat aan te prijzen hebben voor de T.V., wielrenners en zo. Er zal wel een of andere overeenkomst tussen honden en sportlui zijn, anders ga je niet voor joker staan. Maar goed, je probeert je hond zo goed mogelijk aan z'n beperkte verstand te peuteren wat de bedoeling is, zelf nadenken hoeft 'ie dus niet. Na enkele mislukte pogingen ga je zover dat je het hem voordoet, en dus loop jij voor idioot met die dikke krant tussen je tanden de gang op en neer te rennen, waarbij je hond je heving geïnteresseerd staat aan te kijken met een blik van ben-jij-nou-gek-of-ben-ik-het. Als dat alles na twee weken nog niet meer opgeleverd heeft dan een hoop verfrommeld papier achter de keukendeur waar je met enige moeite de resten van je favoriete dagblad in kunt herkennen, dan kom je aan het moment dat je het opgeeft. Gewoon zinloos om mee door te gaan, zonder van de tijd en de krant. Ander voorbeeld: elk jaar met oud en nieuw neem je je vol goede moed voor om dit jaar nu eens echte eetbare olieballen te bakken. Ook op de T.V. doen ze tenslotte net of elke idioot met anderhalve linker hand deze opdracht tot een goed einde kan weten te brengen. Je moet haast wel profsporter zijn om dat niet te kunnen. Als al je pogingen na enkele jaren echter niets beters hebben opgeleverd dan een soort naar friet ruikende gummieballen, die je enkel als doeltreffende munitie kunt gebruiken bij de eerstvolgende ontruimingsactie van je kraakpandje, dan geef je het gewoon op (tenzij je die munitie vaak nodig hebt). Geef maar gewoon toe: het lukt je niet. Het is net als bij de M.E.: vechten tegen de bierkaai.

Datzelfde gevoel bekruipt me als ik zo nu en dan, plichtsgetrouw als ik ben,

de Theezeef doorblader, let wel, niet voor mijn plezier, maar om op de hoogte te blijven. Je hebt als lid van de Observant-klub eindeloze gesprekken gevoerd met studenten, KOKO-leden, redactie-Theezeef. Je hebt gepoogd duidelijk te maken dat Observant niet censureert, geen artikelen wijzigt, geen stukken afwijst, geen mensen in de redactie weigert, kwa papier niks duurder is dan de vroegere Maffius, integendeel, dat het luxieuze uiterlijk hoofdzakelijk een psychologische zaak is (wees blij dat je met relatief eenvoudige middelen een produkt er zoveel beter kunt laten uitzien; dat is gewoon een optimaal gebruik maken van de mogelijk). Je hebt voorstellen gedaan, overleg gevoerd, de zaken nog een schriftelijk uiteengezet, Theezeef zelfs het beste toegewenst als ze vonden dat ze toch maar op eigen houtje verder moesten gaan, en toch blijven er hele volkstammen die het gewoon niet begrepen hebben, die maar met de eenmaal wortel geschoten vóórordelen blijven rondlopen. Daar wordt je gewoon moe van. Ik heb het nu niet over de redactie van Theezeef; die weten onderhand hoe de vork in de steel zit. Datzelfde geldt voor een aantal andere lieden die ermee te maken hebben. Nee, het gaat hier om het volk dat zich daaromheen ophoudt, mensen die het allemaal uit de tweede hand hebben, die wel de klok hebben horen luiden, maar niet weten waar de klepel hangt, die wel rook zien, maar er zich niet van overtuigen of er ook vuur is. Als je dat soort ideeën steeds weer tegenkomt, dan denk je op een gegeven moment: ik hou er mee op, ik koop mijn olieballen wel in de kraam op de hoek, ik haal mijn krant zelf wel uit de gang. Geef maar toe, je krijgt het ze niet aan d'r verstand gepeutert. Gelukkig valt daar best mee te leven; volgend jaar probeer je eens de appelflappen. En wat de krant betreft, die kun je niet missen, geen dag, dus gewoon maar even zelf ophalen. Dat geldt trouwens ook voor de Observant, gewoon even zelf uit het postbakje halen; tenslotte kun je die ook niet missen.

K. R.

Sorry, we zijn te laat...

Door een hoogst ongelukkige samenloop van omstandigheden is dit nummer van Observant twee weken later verschenen dan gepland was.

We bieden onze lezers en de kopijleveranciers daarvoor onze oprechte verontschuldigen aan en hopen de komende weken het tijdverlies zoveel mogelijk weg te werken.

De Redactie.

observant

(voorheen Maffius).

Maandelijks verschijnend informatie-en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgegeven door de Stichting Maffius.

Redactieadres:
Tongersestraat 53, kamer 304
6200 MD Maastricht
Tel.: 043-888319 of 888309
(doorkiesnummer).

Stichtingsbestuur:

Gerard Majoor (voorzitter), Loes van Bentem (secretaris), Leo Leunissen (penningmeester), Jan Pas, Kees Ruissen.

Redactie:

Ton Hamelaers, Jacques Herraets, Jan Meijers, Jo Ploum, Kees Ruissen, Maurice van der Sangen, Els Schoenmakers, Kees Schröer, René Verspeek, Ger van der Vusse, Edith Goppel.
Medewerkster: Margot Krijnen
Adviseur: Joep Offermans.
Grafische vormgeving: Guus van Rooij
Foto's: Koen van der Gugten, Hans van Dijk, Denise Claessens.
Tekeningen: Pascal Oost, John Pex, Chris Voskamp.
Druk: Leiter-Nypels BV, Maastricht
Observant is aangesloten bij de Gemeenschappelijke Universitaire Persdienst.

De volgende Observant verschijnt 24 april. Kopij inleveren vóór 12 april.

Opnieuw studentenstop bij rechten

Voor de studierichting rechtsgeleerdheid is het komend jaar een studentenstop noodzakelijk. Dit adviseert de Akademische Raad, het overlegorgaan van de universiteiten en hogescholen, aan minister Pais. De raad vergaderde 27 maart over de capaciteitsproblemen in het Wetenschappelijk Onderwijs. Voor nog zeven studierichtingen (geneeskunde, sociale gezondheidkunde, tandheelkunde, diergeneeskunde, lichamelijke opvoeding, taal- en literatuurkunde en industriële vormgeving) wil de raad een numerus fixus zodat het totaal aantal stops op acht komt.

De toeloop naar het wetenschappelijk onderwijs is ongeveer gelijk gebleven vergeleken bij het vorig jaar: 28.151 potentiële eerstejaars meldden zich aan. Dit blijkt uit cijfers van de Commissie Capaciteitsproblematiek van de Akademische Raad. De groei van de toeloop is overigens niet defintief voorbij. De commissie verwacht de komende jaren nog een lichte stijging, tot in 1986 een aantal van 30.423 bereikt zal zijn.

In de belangstelling voor de verschillende studierichtingen trad een verschuiving op: voor letteren en farmacie meldden zich minder kandidaten dan de afgelopen jaren, bij sociologie lijkt de terugloop voorbij te zijn en rechten kan zich heugen in een gestaag stijgende belangstelling. Dit laatste heeft de Akademische Raad ertoe gebracht voor rechtsgeleerdheid een stop te adviseren, iets wat tot nog toe slechts éénmaal is gebeurd: in 1979. Door de afremmende werking die zo'n stop heeft, konden toen uiteindelijk toch alle gegadigden worden ingeschreven. Dat zal dit jaar vermoedelijk weer gebeuren, de maximum capaciteit van 4824 werd met niet meer dan vier procent overschreden. Overigens hadden sommige raadsleden het moeilijk met een 'numerus fixus voor een zo grote en relatief goedkope studierichting', zoals voorzitter Brennkmeijer zei.

Geneeskunde

Ook de geneeskundige richtingen kregen minder aanmeldingen. De terugloop is echter bij lange na niet genoeg om de vier traditionele stops overbodig te maken: diergeneeskunde kan slechts 180 van de 956 gegadigden plaatsen, geneeskunde 2010 van de 3994, tand-

heelkunde 465 van de 633 en sociale gezondheidkunde 150 van de 232. De terugloop bij deze richtingen heeft wel een ander effect: de 'overloop' naar tweede keus-studies zoals biologie en farmacie wordt kleiner, zo klein zelfs dat de Akademische Raad een stop niet langer nodig vindt.

Ook voor landbouwwetenschappen (N-richtingen) in Wageningen is een stop niet langer nodig, terwijl voor lichamelijke opvoeding (Vrije Universiteit Amsterdam) de numerus fixus blijft.

Twee nieuwe studierichtingen beginnen meteen met een stop: taal- en literatuurwetenschappen, die in september in Tilburg van start gaat, kreeg 113 aanmeldingen en kan er maar 75 hebben. Ook voor industriële vormgeving in Twente meldden zich te veel mensen. Deze richting krijgt een stop en daarmee een priemeur wat betreft de TH's, waar iets dergelijks nog niet is voorgekomen.

Informatica

Over een derde nieuwe richting, informatica, bestaat nog onduidelijkheid. Informatica is nog steeds niet in het Akademisch Statuut opgenomen, iets wat eind maart had moeten gebeuren, en heeft dus nog altijd geen officiële status. Dit is echter een formaliteit. Ernstiger is, dat minister Pais ook nog niet heeft laten weten aan welke instellingen het vak gedoceerd zal worden en welke specialisaties waar worden ondergebracht. Hij zou dit vóór 1 maart bekend maken!! 'Daar zal wel weer zoals dat heet, heel voortvarend aan gewerkt worden', merkte een raadslid op, 'maar half augustus staan de studenten op de stoep.' Besloten werd, dat de instellingen naar eigen inzicht met de voorbereidingen beginnen en dat verwacht wordt, dat de minister hun adviezen zal opvolgen. Dit wordt hem in een speciale brief meegedeeld. Informatica krijgt een plaatsingscommissie, geen stop, luidt het advies van de AR.

De adviezen van de Akademische Raad zijn inmiddels naar minister Pais gestuurd, die naar verwacht omstreeks half mei zijn voornemens aan de instellingen en het parlement zal onthullen. De kans dat die afwijken van het advies van de AR is niet denkbeeldig: vorig jaar kwamen enkele studierichtingen bij nadere telling tot een grotere capaciteit dan die, welke de minister in zijn algemeen financieel schema had staan. Pais legde de cijfers van de instellingen toen

Drs. Jan Dhont overleden

Geheel onverwacht is zaterdag 28 maart drs. Jan Dhont, hoofd van de Dienst Financiële Zaken, op 57-jarige leeftijd overleden. Hij was pas sinds 1 maart 1980 aan de universiteit verbonden. Jan laat een vrouw en een dochter achter.

De crematie heeft vorige week in alle stilte plaatsgevonden.

naast zich neer en hield, zonder nadere argumentatie vast aan de (lagere) aantallen uit het AFS. Iets dergelijks dreigt ook nu bij geneeskunde, lichamelijke opvoeding en diergeneeskunde.

Maatschappelijke behoefte

Voor geneeskunde ligt nog een aardige verrassing in het verschiet. De regering heeft onlangs laten doorschemeren, de capaciteit te willen verlagen 'op grond van arbeidsmarktoverwegingen'. Het zou gaan om 20 procent oftewel 400 plaatsen. Dat is niet alleen tegen de wil van de Akademische Raad, die vindt dat zulke overwegingen geen rol mogen spelen bij de bepaling van het aantal studieplaatsen, maar ook tegen de wet. De raad nam dan ook een motie aan, die veel verder strekt dan geneeskunde: 'onder de gegeven omstandigheden kunnen bij de vaststelling van het aantal op te nemen eerstejaarsstudenten factoren als afgeleid uit een veronderstelde maatschappelijke behoefte niet betrokken worden'.

Lin Tabak,

(GUPD/Utrechts Universiteitsblad)

Vertalers en vertalers

Binnenkort krijgt minister Pais een advies van de Akademische Raad op zijn bureau over de aanvraag van de Universiteit van Amsterdam voor het instellen van een experimentele studierichting Vertaalwetenschap. Het lijkt erop dat de Rijksuniversiteit Limburg zich tegen die aanvraag gaat verzetten, omdat indertijd een dergelijke studie in Maastricht niet op WO-nivo bleek te verwezenlijken. Daardoor moest Maastricht terugvallen op een studie op HBO-nivo. Het College van Bestuur heeft de U-raad voorgesteld de AR-delegatie als mandaat mee te geven zich tegen een positief advies te verzetten, temeer omdat een groot verschil in kansen op de arbeidsmarkt dreigt te ontstaan tussen in Maastricht afgestudeerde HBO-vertalers en hun Amsterdamse WO-kollega's. Desondanks heeft de Maastrichtse opleiding, die dit najaar van start gaat, niet te lijden aan een gebrek aan belangstelling. Tot nu toe hebben zich al meer dan 400 kandidaten aangemeld voor de 100 plaatsen waarmee wordt begonnen.

Basisfilosofie blijft eigen zaak

Dat de 'Basisfilosofie' nationale allures bevat, blijkt wel uit het feit dat er door Wessel-Tuinstra en Engwirda (beiden D'66) kamervragen over gesteld zijn; en wel naar aanleiding van het inmiddels berucht geworden artikel in 'Medisch Contact'. Ze spraken de mening uit 'dat van een werkelijk vernieuwende opzet van de medische faculteit volstrekt onvoldoende sprake is, omdat toch weer de nadruk geleid dreigt te worden op de klinische gezondheidszorg, terwijl de eerstelijnsgezondheidszorg nauwelijks een rol speelt'. In aansluiting daarop vroegen ze de bewindslieden stappen te ondernemen om de Maastrichtse faculteit te stimuleren om de doelstellingen van de basisfilosofie waar te maken, met name wat betreft de academisering van de eerste lijn. Minister Pais antwoordde inmiddels in de welbekende ambtelijke taal dat er geen aanleiding is tot ongerustheid en dat de overheid de universiteit op alle fronten steunt om te komen tot een intensieve samenwerking tussen de regio-huisartsen en de universitaire specialisten (bv. het Diagnostisch Centrum).

Verder speelt hij de bal terug naar de RL, terecht primair verantwoordelijk voor de realisering van de basisfilosofie.

Hij meent dat universiteit en faculteit er overigens blijk van geven de basisfilosofie ook daadwerkelijk te hanteren als toetssteen voor bestuurlijke beslissingen.

KOKO onderdak

Enkele weken geleden is de KOKO-verenigingsruimte aan de Hoogbrugstraat 1 definitief in gebruik genomen. Na drastische opknapwerkzaamheden waar menig verenigingslid-handje aan te pas kwam, kan KOKO er zich op beroepen de eerste Maastrichtse studentenvereniging te zijn mét een eigen gebouw. De openingsweek vormde in ieder geval een goede start: Een oergezellige avond met de Zangeres Zonder Naam, 12-uurs wedstrijden en eigen RL-band zorgden voor de feestelijke omlijsting van wat eigenlijk al niet meer mis kon gaan. Het KOKO-gebouw zal in de toekomst iedere avond behalve maandag vanaf 20.00 uur open zijn voor leden.

Overigens heeft die andere studentenvereniging, Circumflex, in het verleden óók serieuze interesse getoond in het huidige KOKO-pand. De zaak viel echter financieel niet rond te krijgen. Kennelijk heeft KOKO meer financiële armslag: Zij kon het pand wél bekostigen.

Circumflex is op het ogenblik in onderhandeling omtrent verschillende gebouwen in de binnenstad. Al met al lijkt het studentenontspanningsleven in Maastricht weer een stapje verder op weg naar zijn volwassenheid.

U-raad bezegelt persvrijheid

Tijdens de Universiteitsraad vergadering van 26 februari kwam onder meer de positie van Observant ter sprake. Dit naar aanleiding van schriftelijke vragen van het studentenfractielid Leo Schouten aan het College van Bestuur. Schouten schreef bang te zijn dat de externe verspreiding van de Observant een negatieve invloed zou kunnen uitoefenen op de besluitvorming ten aanzien van de Rijksuniversiteit Limburg. Hij vroeg zich daarbij af of er wel overleg was geweest tussen het C. v. B. en de redactie over een gezamenlijke visie, en of Voorlichting nog een vinger in de pap had.

Schouten's brief neemt een loopje met de journalistieke ongebondenheid en ziet vrije nieuwsgaring kennelijk niet als fundamentele voorwaarde voor een demo-

cratisch bestel. Dat schoot het College én de grote meerderheid van de U-raad in het verkeerde keelgat. Het College van Bestuur verdedigde in een schriftelijk antwoord de grote bijdrage die een onafhankelijk Universiteitsblad kan leveren tot de vrije meningsvorming binnen deze instelling en enkele U-raadsleden onderstreepten dit nog eens in een mondelinge repliek.

Wat betreft de begroting van de Observant, die is voorlopig goedgekeurd voor een termijn van vijf maanden. In de tussentijd wordt bekeken of er mogelijkheden tot besparing op het budget zijn.

RL in trek

Studeren in Maastricht blijft in trek. Dat blijkt uit de aantallen aspirant-studenten die zich bij het Centraal Bureau voor Aanmelding en Plaatsing in Groningen tot op de peildatum 13 februari hebben aangemeld. Voor een studie geneeskunde in Maastricht hebben zich tot nu toe 443 kandidaten aangemeld, waarvan er maar 125 kunnen worden geplaatst. Sociale Gezondheidskunde heeft 419 nieuwe aanmeldingen kunnen boeken, waarvan er 150 kunnen worden gehonoreerd.

Ten opzichte van het vorige jaar is de belangstelling voor een studie in Maastricht licht gedaald. Toen waren er 477 aanmeldingen voor medicijnen en 429 voor sociale gezondheidskunde. Dat verschil kan overigens nog kleiner worden of geheel verdwijnen, omdat het CBAP doorgaans tot in mei aanmeldingen blijft accepteren. Opvallend is overigens dat de belangstelling voor sociale gezondheidskunde nauwelijks is teruggelopen. Vorig jaar (het startjaar van de studie) stond immers niet vast dat de opnamecapaciteit zou worden overschreden, terwijl dat dit jaar zo goed als zeker kon worden geacht. Blijkbaar is de afschrikwekkende werking van een studentenstop niet altijd even groot als algemeen wordt aangenomen.

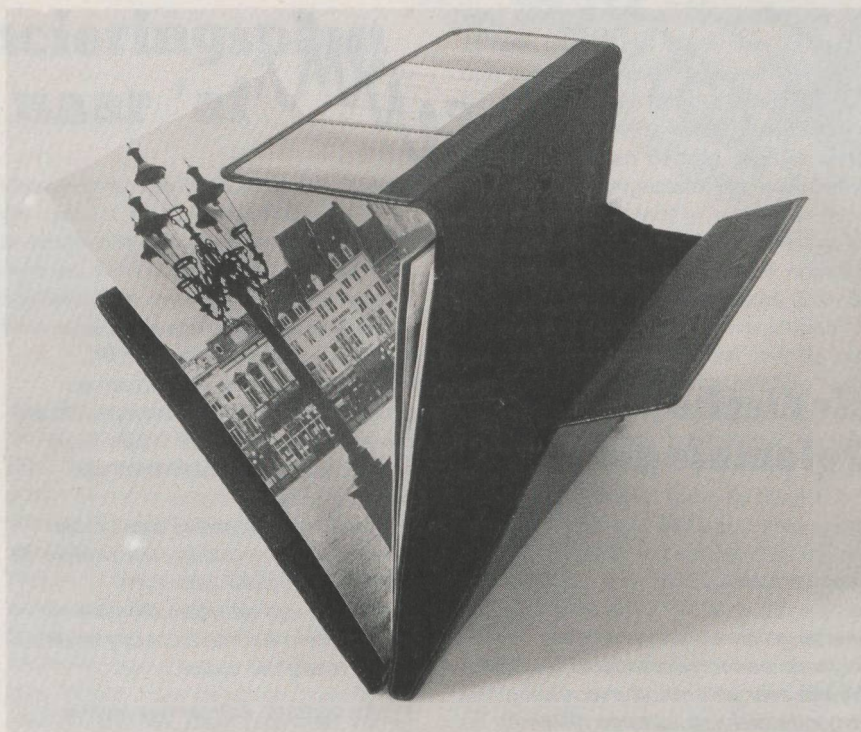
Naast degenen die medicijnen en sociale gezondheidskunde als eerste keuze hebben aangegeven, zijn er ook nog 111 personen die sociale gezondheidskunde als hun tweede voorkeur hebben opgegeven (voor het geval zij worden uitgeloot bij hun eerste voorkeur-studie). Het aantal aanmeldingen voor geneeskunde als tweede voorkeur ligt uiteraard veel lager, omdat men er zeker van kan zijn dat alle plaatsen worden verloot onder de eerste voorkeur-aanmelders. Maar 9 mensen willen de gok toch wagen. Eén onverbeterlijke pokeraar waagde het om sociale gezondheidskunde als eerste voorkeur op te geven en geneeskunde als tweede.

De mop van de map

(Der Mupp von der Mappe)

Van de 800 journalisten die op de Eurotop in Maastricht aanwezig waren, hebben er honderd na afloop hun neefje blij kunnen maken met een zwart lederen map van 35 x 25 centimeter, voorzien van de emblemen van de Eurotop en van de Rijksuniversiteit Limburg. De inhoud, wat mottige foto's van oude bruggen, kerken en andere officiële gebouwen, hebben de knaapjes al lang in de prullebak gegooid omdat ze moeilijk een Abba-affiche van de muur konden halen om voor zoiets plaats te maken. Waar ze zich waarschijnlijk niet van bewust zijn is dat ze hun postzegels nu bewaren in een map die honderd gulden heeft gekost aan een instelling, waar de wonden die de jongste bezuinigungsoperatie heeft veroorzaakt, nog lang niet zijn geheeld.

De presentatiemap 'Een nieuwe Universiteit in een oude stad' was een onderdeel van een promotion-initiatief van verschillende grote bedrijven en instellingen in Limburg, die daarmee metterdaad gehoor gaven aan de oproep van gouverneur Kremers om zich internationaal in de kijker te spelen. Namens de universiteit had rector Wijnen medewerking aan het initiatief toegezegd. Het plan om een soort konferentiemap te maken met foto's van oud Maastricht als luxe verpakking voor enige summier informatie over de universiteit moest in betrekkelijk korte tijd worden uitgevoerd. Om de kosten, die van het begin af aan geraamd werden op 30.000 gulden, nog enigszins in de hand te houden bleef de verzorging van de uitgave zoveel mogelijk binnenshuis, bij de Dienst Voorlichting en de Audio-Visuele Groep. Maar bijna alles liep mis. Eerst weigerde een medewerker van Voorlichting de teksten te maken voor wat hij beschouwde als een puur public relations-project, zodat het hoofd van de dienst ze van lieverlee zelf moest schrijven. Hij gaf zijn produkten vervolgens door aan beroepsvertalers, want de brochure moest in vier talen gedrukt worden. De vertalingen waren van een erbarmelijke kwaliteit. Alleen door een toeval kon verhindert worden dat de Franse lezers onder ogen kregen dat

er in Maastricht een universiteit van de staat Limburg (*Université de l'état Limbourg*) stond, maar waar de Fransen zich nog steeds over zullen verbazen is dat sommige studenten hier blijkbaar nog een sanitaire opleiding (*éducation sanitaire*) nodig hebben. Duitsers hebben er kennis van kunnen nemen dat aan de 'Reichsuniversität Limburg sociale Gesundheitskunde' wordt gedoceerd! En de Engelstalige journalisten weten nu dat er in Nederland naar Amerikaans voorbeeld 'State Universities' op na worden gehouden. Je vraagt je af waarom een universiteit die zoveel prijs stelt op internationale erkenning en kontakten nooit eigen faciliteiten in huis gehaald heeft ter verbetering van het gebruik van vreemde talen.

En dan waren er de foto's. Nadat een fotograaf van de AV-groep had voorgezegt dat het nog eens 18.000 gulden zou kosten als men hem op pad stuurde om oud Maastricht te fotograferen, werden de dia's gebruikt die een andere AV-medewerker kort geleden had gemaakt voor vertoning in zijn huiskamer. De litho's die van de afdrukjes werden gemaakt waren beneden alle peil, maar werden toch gebruikt omdat er geen tijd meer was voor iets beters.

Van de driehonderd exemplaren van de map zijn er honderd aan de internationale pers ter beschikking gesteld. De rest blijft in huis om voor en na te worden geschonken aan geïnteresseerde bezoekers. Waarschijnlijk zal de nu ingevoegde brochure worden vervangen door een beter produkt.

Dat er in de universiteitsraad lastige vra-

gen zouden rijzen over dit prestigieuze wanprodukt kon natuurlijk niet uitblijven. Op dergelijke vragen van Koen van der Gugten heeft het College van Bestuur inmiddels geantwoord dat het nog steeds achter de bedoelingen van het projekt staat, maar het voegt daaraan toe dat de uitvoering 'achteraf niet in alle opzichten bevredigend is. Een en achter heeft te maken met de geregeld weer terugkerende tijdsdruk en met een streven naar kostenbeheersing.'

Overigens is het de U-raad op 26 maart niet gelukt zijn afkeuring over deze besteding van middelen uit de beleidsreserve van het CvB uit te spreken. Nadat een motie van die strekking was ingediend en besproken verdwenen zoveel raadsleden tijdens een korte schorsing dat na de hervatting van de vergadering er geen quorum meer aanwezig was, zodat er niet kon worden gestemd. Misschien had het College van Bestuur zich wat beter kunnen verdedigen tegen de kritiek vanuit de raad als temidden van de 800 journalisten die zich in Maastricht verzameld hadden er één zo geboid was geraakt door de informatie die hij in de map had aangetroffen, dat hij eens op de universiteit was afgestapt. Maar zelfs die ene journalist heeft zich tot nu toe niet gemeld. Misschien is hier of daar de inhoud van de map doorgegeven aan een onderwijsspecialist, maar we moeten toch vrezen dat het merendeel op de redactie is teruggekeerd met schampere verhalen over een nutteloos geldsmijterig circus, eindigend in grappenmakerij over een massale diarree. J. H.

Medische Polemologie

Geachte lezers,

Gaarne willen wij dringend het volgende onder uw aandacht brengen. Wij zijn zeer verontrust over de toenemende dreiging van een nieuwe wereldoorlog met de inzet van alles vernietigende nucleaire wapens. De steeds meer ingang vindende opvatting dat een gewapend conflict met nucleaire middelen gestreden zou kunnen worden en dat burgers en militairen zich tegen dit alles vernietigende geweld zouden kunnen beschermen vervult ons met grote zorg.

Voelt u zich nog steeds beschermd onder uw 'atoomparaplu'?

Steeds meer wetenschappers beweren dat bij de huidige kernwapenwedloop binnen 5 tot 10 jaar wel zeker een nucleair conflict zal uitbreken. De huidige bewapening is een waanzinnige race naar onze zelfmoord, het eindpunt is een wereldbrand die zijn gelijke nog niet heeft gehad en ons begripsvermogen verre te boven gaat. Tegen dit alles willen wij onze stem verheffen en wij hopen dat u zich aangesproken voelt. Het is immers belachelijk dat onze inzet voor de gezonde en de zieke mens uiteindelijk zal resulteren in de ondergang van deze mens in een kernoorlog.

Wij vinden dat onze medeverantwoordelijkheid voor gezondheid en ziekte verder reikt dan 1981.

Wie zijn wij?

Wij zijn een groep artsen en medische studenten die zich aangesproken voelen door boven genoemde problematiek.

Wij willen in de regio Zuid-Limburg een of meer werkgroepen vormen van

Brieven

de Nederlandsche Vereniging voor Medische Polemologie (NVMP). In de NVMP zijn al veel artsen en andere werkers in de gezondheidszorg verenigd die zich actief willen bezig houden met de problematiek van oorlog en vrede. De gemeenschappelijke basis is ten eerste de verontrusting, ten tweede de wetenschappelijke kennis en onderzoek van de polemologene elementen in de maatschappij gezien vanuit medische optiek.

Welke bijdrage kunnen wij leveren?

Wij kunnen bijdragen aan kennis van zaken, wetenschappelijk onderzoek. Wij kunnen bijdragen aan verandering van opvattingen t.a.v. deze belangrijke zaak in de maatschappij. Wij kunnen bestaande vredesbewegingen ondersteunen. Wij willen een collectieve stem laten horen en ons daarbij richten op besluitvormende organen. Onlangs is in de meeste landelijke dagbladen een pagina-grote advertentie verschenen met een oproep aan regering en parlement.

Wij hopen dat zo uiteindelijk de kracht van het inzicht zal winnen van de kracht van de macht.

Wat stellen wij ons op dit moment concreet voor?

Wij nodigen u uit te reageren of deel te willen nemen in een op te richten werkgroep van de NVMP. Als u momenteel niet wilt of kunt deelnemen wilt u dan bekend maken of u af en toe bereid bent informatie te ontvangen en t.z.t. enige financiële ondersteuning aan ons werk te geven. Als voorlopige taak van de werkgroep zien wij: literatuurstudie, de organisatie van een voorlichtingsbijeenkomst aan de RL, het verzorgen van een nieuwsbrief etc. E.e.a. kunnen wij verder met u bespreken op een nog te bepalen bijeenkomst waarvoor wij u hopen uit te nodigen.

Wij wachten met spanning uw reactie af.

A. L. Winters, huisarts.
Hokkelenbergstraat 3,
6444 AE Brunssum, tel. 045-255729.
M. v. Dijk, medisch studente.
Past. Gilissenstraat 10,
6261 PA Mheer, tel. 04457-1429.

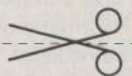
antwoordstrook

- Ik wil deelnemen aan een werkgroep NVMP.
 Ik wil af en toe informatie ontvangen en financieel bijdragen.

Naam.....

Adres.....

Telef.....

Met studiefinancieringsplan van Pais terug naar 'af'

Wanneer de huidige trend in de studiefinancieringspolitiek doorzet, zullen we op onderwijsgebied in tenminste één opzicht terugkeren naar de toestand van vóór 1950: studeren wordt wederom een zaak voor enkel de hogere inkomensgroepen. In het nu volgende artikel allereerst, in het kort, de geschiedenis van de studiefinanciering en vervolgens een nadere beschouwing van het onheilsplan van Pais eind februari 1981.

Geschiedenis

Voor 1950: studeren is alleen mogelijk voor kinderen met ouders die financieel sterk in de schoenen staan. Incidenteel wordt aan 'buitengewoon begaafden' een beurs verschaft.

Begin vijftiger jaren: vanuit het bedrijfsleven ontstaat er een grote vraag naar wetenschappelijk geschoolden; als antwoord hierop besluit men vanuit die hoek te gaan investeren in het Wetenschappelijk Onderwijs. Dit initiatief wordt gevolgd door stimulerende regeringsmaatregelen: de studiefinanciering wordt uitgebreid en het collegeld verlaagd. De verwachte toename van het aantal studenten blijft niet uit.

1963: Er wordt door de studentenbeweging gedemonstreerd voor verhoging van de beurzen, die met de prijsstijgingen in de afgelopen jaren geen gelijke tred hebben gehouden. Het resultaat is een aanzienlijke verhoging (f 600, - per jaar).

1966: Door de slechtere economische toestand wordt het stimuleringsbeleid stopgezet; de bezuinigingstrend begint. Een nieuw financieringsstelsel, het Sassen-stelsel (de voorloper van het huidige stelsel), wordt geïntroduceerd; dit betekent o.a.: grotere leningen (wel renteloos), een veel lager maximum (f 4.000, -) dan het volgens het CBS benodigde (f 6.000, -). In dit stelsel doet ook het profijtbeginsel zijn entree: studenten moeten hun eigen studie meer zelf bekostigen, want ze zijn uiteindelijk ook degenen die er profijt van hebben.

1972: Massale actie en een tweejarige boycot tegen de vervijfvoudiging van de collegelden (minister De Brauw). Het resultaat is dat de verhoging tot 250% (f 500, -) wordt beperkt.

1974: De mogelijkheid wordt geschapen om bij de banken rentedragende studieleningen (de staat garandeert terugbetaling) af te sluiten. Staatssecretaris Klein kondigt een nieuw stelsel aan. Hij wil een basisbedrag (f 3.162, - voor het studiejaar 1975-1976) voor alle studerende van 18 jaar en ouder, die voldoende studievorderingen maken, aan-

gevuld met een extra beurs voor studenten met minder draagkrachtige ouders (tot een maximum van f 3.050, -, zodat de maximale beurs f 6.212, - bedraagt). De basisbeurs kan door middel van een rentedragende lening verder (tot een bedrag van f 8.712, -) worden aangevuld. De financiering van dit plan is gebaseerd op de overheveling van de kinderbijslagpot, voor kinderen ouder dan 18 jaar, naar de studiefinanciering. Met dit plan wil Klein tegemoet komen aan enerzijds de politieke bezuinigings-eis en anderzijds aan de studenten-eis voor onafhankelijkheid van de ouders. Het nieuwe stelsel komt er niet, ondanks de optimistische verwachtingen van Klein.

1981: Pais. Voortbordurend op het profijtbeginsel sluit het plan van Pais grotendeels aan bij dat van ex-staatssecretaris Klein. Ook Pais wil ingaande september 1982 een basisbeurs van plusminus f 5.000, - voor iedere student van 18 jaar en ouder, aangevuld met een rentedragende lening van maximaal f 7.500, - (afhankelijk van o.a. leeftijd en woonsituatie). De basisbeursgelden moeten eveneens gefinancierd worden uit de reeds zwaar gehavende kinderbijslagpot (doordat deze pot te weinig geld bevat om alle 18 jaar en oudere studenten van een basisbeurs te voorzien, is een extra beroep, van ongeveer 600 miljoen, op de kapitaalmarkt noodzakelijk. De Nederlandsche Bank ziet dit echter niet zitten en er is daarom al voorgesteld om het stelsel te beperken tot de studenten van H.B.O. en W.O.). De hoogte van de basisbeurs is streng gekoppeld aan de studieresultaten: niet voldoen aan de vereiste studienormen betekent voor het volgend jaar een inkringing van de beurs met 50% of meer. De banken juichen de plannen van Pais uiteraard toe. Hoewel het rentedragend studielenen bij banken al sinds 1974 mogelijk is, is er, doordat nu nog steeds het rijksstudietoelagesysteem met renteloze leningen bestaat, tot nu toe weinig gebruik van gemaakt (ruim 20 miljoen vanaf 1974). De bank, die de student zelf mag uitkie-

zen, moet, in ruil voor de zekerheid dat zij haar geld krijgt, 1½% van de rente-opbrengsten in een speciaal garantiefonds storten. De hoogte van het rentepercentage wordt, evenals de hoogte van het te lenen bedrag, jaarlijks door de overheid vastgesteld. Na beëindiging van de studie treedt er een tussenfase van twee jaar in, waarbinnen niet meer geleend kan worden, maar ook nog niet hoeft te worden terugbetaald. Dat terugbetalen begint na die tweejarige tussenfase en mag maximaal twintig jaar duren, met een rentevaststelling voor telkens vijf jaar. Bij niet tijdige terugbetaling geldt er een boeterente van 1% per maand.

Hoe hoog kan zo'n terug te betalen bedrag nu oplopen? Een voorbeeld: wanneer we uitgaan van een student die zes jaar studeert met jaarlijks een rentedragende lening van f 7.500, - (in werkelijkheid elk jaar verschillend) tegen een rente van 11% (verandert eveneens elk jaar en is voor dit jaar door de minister op 10,75% gesteld), dan bedraagt zijn schuld op het moment dat hij moet gaan terugbetalen (acht jaar na het begin van de studie): $7500 \times (1,11^8 + 1,11^7 + 1,11^6 + 1,11^5 + 1,11^4 + 1,11^3) = f 81.000, -$. Nu begint hij aan zijn terugbetalingsfase van twintig jaar à 10% (verandert elke vijf jaar). Volgens de daarvoor geschikte annuïteitenformule moet hij dan per jaar (twintig jaar lang) f 9.514, - terugbetalen; in totaal dus $20 \times f 9.514, - = f 190.280, -$; per maand een kleine achthonderd gulden. Wanneer hij de schuld in bijvoorbeeld 10 jaar wil en kan aflossen dan is het totale bedrag f 131.824, -; jaarlijks f 13.182, - en maandelijks f 1.100, -.

Gevolgen

De gevolgen van het plan-Pais zijn niet gering. Hier volgt een opsomming van de meest ingrijpende:

1.) *De externe democratisering wordt het moeras ingejaagd.*

De aanstaande studenten met ouders uit lage- en midden-inkomensgroepen zien naast de al bestaande studiedrempels (studentenstops, plaatsingscommissies, selectieve propaedeuses) nóg een hoge drempel verschijnen en wel de dreiging van een zeer hoge schuld na beëindiging of afbraak (wordt nog triester) van de studie. De drempel weegt mede zo zwaar, doordat de vooruitzichten op een goedbetaalde baan voor academici en H.B.O.-ers in de toekomst steeds minder worden. Vooral beroepen waarvoor grote beginkapitalen nodig zijn (bijv. huisarts i.v.m. afkoopsom) zullen voor de genoemde categorie studenten nog onaantrekkelijker worden. Studiekeuze wordt ook in-

vesteringsplanning met alle risico's van dien.

2.) Een voordeel van dit alles, dat bij Pais zeker zal hebben meegespeeld, is dat de zelfregulatie van maatschappelijk gezien te volle studierichtingen beter zal gaan verlopen. Zweden laat dit zien: na de invoering van rentedragende leningen aldaar, daalde het aantal studenten zo sterk dat de numeri fixi niet eens meer opgevuld werden, m.a.w. het nieuwe stelsel is een effectieve (maar discriminerende) studenten-aantalverlager.

3.) *De studieprestatiedwang wordt nog groter.* Het spreekwoord 'tijd is geld' geldt meer dan ooit. In combinatie met de twee-fasenstructuur zal het competitiekarakter op de universiteiten enorm toenemen, evenals het aantal psychiaterrijpe patiënten.

4.) *Doorstroming van HBO naar WO zal sterk afnemen; want, wie gaat er na een vierjarige studie met een niet onaanzienlijke schuld nog aan een ander financieel avontuur beginnen?*

5.) *Meer getrouwde vrouwen zullen gedwongen worden te gaan werken om de schulden, door haar en/of haar man*

gemaakt, af te lossen. Kinderen kunnen ze beter vergeten.

6.) Als gevolg van het dalend aantal studenten zal het aantal arbeidsplaatsen in het onderwijs nog sneller afnemen dan tot nu toe.

Pais zei laatst in een interview dat één regeringsperiode eigenlijk tekort is om ideeën en plannen geheel uit te werken, vandaar zijn wens om nog een keer mee te doen. Misschien is vier jaar ook te kort om de gevolgen van die plannen en ideeën te overzien.

Maurice van der Sangen

Een Wetenschapswinkel in Maastricht?

Onlangs hebben ondergetekenden een voorstel gelanceerd voor de oprichting van een Maastrichtse wetenschapswinkel. Een wetenschapswinkel is een middel om de wetenschappelijke kennis bruikbaar en toegankelijk te maken voor met name de niet draagkrachtige groeperingen in de samenleving.

De gedachte hierbij is dat de universiteit zich mede in dienst moet stellen van de groeperingen, die tot nu toe niet of in geringe mate toegang hebben tot wetenschappelijk onderzoek en de resultaten ervan.

Zo'n wetenschapswinkel is in eerste instantie bedoeld om een brug te slaan tussen de klant (maatschappelijke groeperingen) en de onderzoeker. Het is a.h.w. op te vatten als een *bemiddelingsbureau*. Zo kan een wetenschapswinkel problemen van klanten vertalen in onderzoeksvragen en die vervolgens doorspelen naar de onderzoekers, die de gevraagde kennis in huis hebben of over mogelijkheden beschikken om hierna naar onderzoek te verrichten. Op deze wijze kan de Maastrichtse universiteit mede via de op te zetten wetenschapswinkel inhoud geven aan haar taken op het terrein van de maatschappelijke dienstverlening: het leveren van bijdragen bij het oplossen van de aanwezige problemen in de regio.

De klanten c.q. maatschappelijke groeperingen, die we op het oog hebben zijn b.v. wijkbewoners, werknemers in een bedrijf, bejaarden, buitenlandse werknemers, milieuorganisaties, patiëntenorganisaties. Zij kunnen in hun woon-, leef- en werksituatie met problemen geconfronteerd worden, waarvoor zij een oplossing zoeken.

Deze groeperingen hebben weinig of geen financiële mogelijkheden om bij een onderzoeks-instituut aan te kloppen. De universiteit zou daarvoor een herkenbaar loket kunnen openen, de wetenschapswinkel.

Type vraagstellingen

De problemen, waar bepaalde bevolkingsgroepen mee zitten, zijn niet zonder meer om te zetten in wetenschappelijke onderzoeksvragen.

Een belangrijk proces dat aan het eigenlijk onderzoek voorafgaat is het interpreteren en analyseren van het maatschappelijk probleem. Dit 'vertalen', dat uiteraard in nauwe samenwerking met de aanvrager dient te gebeuren (het is immers zijn probleem) is een belangrijke taak die de wetenschapswinkel moet vervullen en waarin men (de student, de medewerker) zich tijdens het werk zal moeten bekwaamen.

Men kan drie typen vraagstellingen onderscheiden:

- vragen van encyclopedische aard, die vanuit bestaande kennis en literatuur vrij snel beantwoord kunnen worden.
- vragen, die zodanig zijn dat een klein en/of routinematig onderzoek noodzakelijk is.
- vragen, die zo verstrekkend zijn, dat een meer diepgaand onderzoek gestart dient te worden.

De ervaring van andere wetenschapswinkels is, dat veel vragen van het type (a) en (b) zijn.

Omdat de problemen van de klanten veelal multi-disciplinair van aard zullen zijn, zal een multidisciplinaire aanpak in

veel gevallen noodzakelijk zijn. De Maastrichtse wetenschapswinkel heeft het voordeel dat ingespeeld kan worden op de bestaande multidisciplinair opgezette onderzoek- en onderwijsorganisatie.

Potentiële klanten

De wetenschapswinkel richt zich op de klanten, die aan de volgende criteria dienen te voldoen:

- zij hebben geen geld om zelf onderzoek te starten;
- zij hebben geen winstoogmerk;
- zij dienen bereid te zijn zodanig met de resultaten van het onderzoek aan het werk te gaan, dat van die activiteiten een bijdrage kan worden verwacht aan de verbetering van hun situatie;
- de problemen hebben bij voorkeur betrekking op de regio Zuid-Limburg.

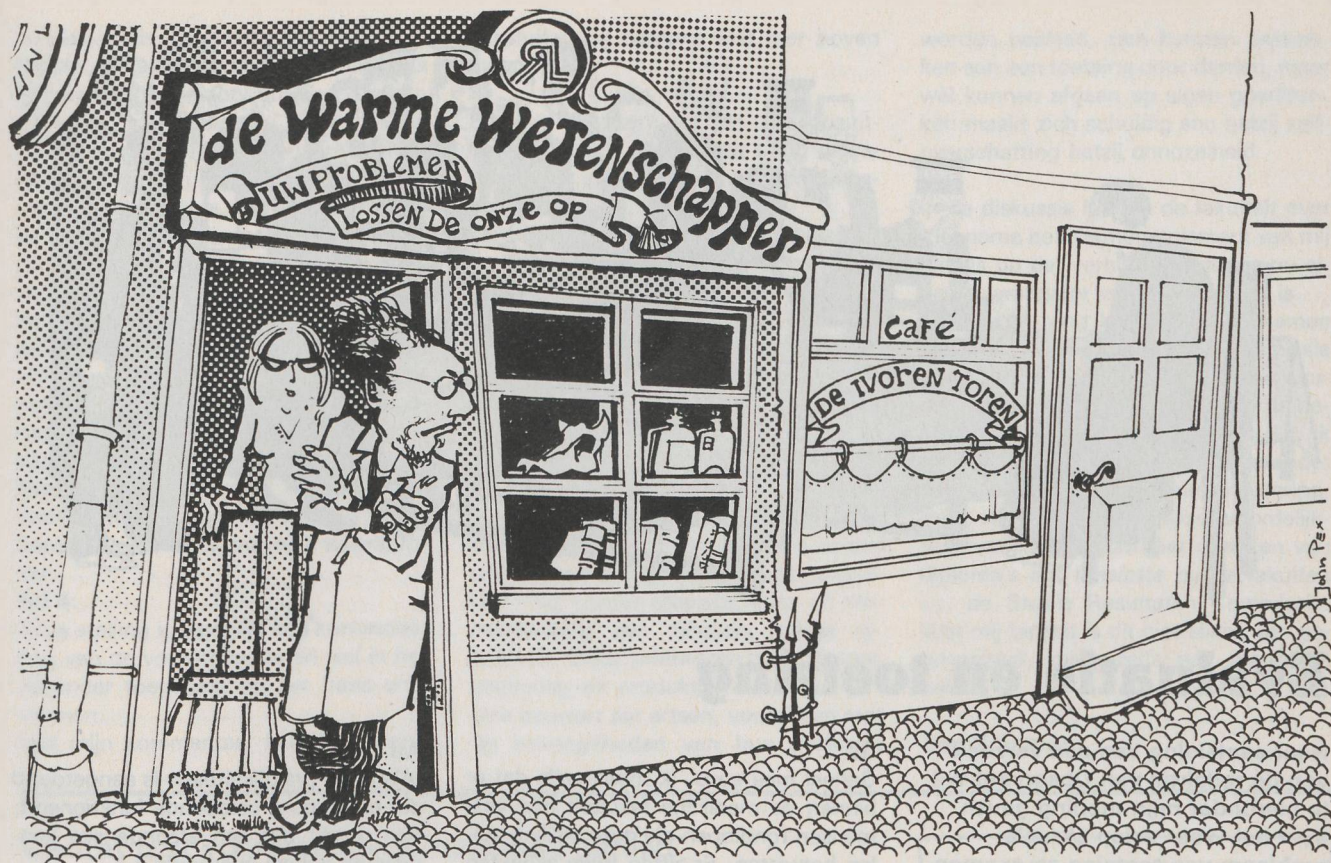
In het algemeen genomen zullen bovenbedoelde klantengroeperingen geen concrete onderzoeksvragen formuleren, noch over de benodigde contacten met andere instituten beschikken.

Daarom zal de wetenschapswinkel zelf 'naar de mensen toe' moeten en zelfstandig een klantenkring opbouwen. Er zullen contacten moeten worden gelegd met een breed scala van georganiseerde groepen in de Zuid-Limburgse regio.

Daarnaast zal de universiteit een herkenbaar loket moeten openen, waar de potentiële klanten aankloppen.

Binnen de universiteit zullen bij het werk van de wetenschapswinkel veel medewerkers en studenten betrokken dienen te worden.

Daarvoor zal een uitgebreid net van contacten moeten worden opgebouwd. Als de wetenschapswinkel enige tijd funktioneert, dient nagegaan te worden of met bepaalde aanvragen aangesloten kan worden bij de facultaire onderwijs- en onderzoeksprojecten.

Op deze wijze kunnen maatschappelijke vraagstellingen in het onderwijs- en onderzoekprogramma van de universiteit verdisconteerd worden, waardoor mede inhoud gegeven kan worden aan één van de doelstellingen van het wetenschappelijk onderwijs: bevordering van het maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef van de student.

Wanneer een bepaald onderzoek door bemiddeling van de wetenschapswinkel is ondergebracht, is zijn taak nog niet afgelopen.

In het algemeen zal de wetenschapswinkel het contact moeten onderhouden tussen onderzoeker en klant, zodat een bruikbaar onderzoeksresultaat uit de bus komt.

Werkterrein

Vanwege de geringe omvang van de Rijksuniversiteit Limburg zal de wetenschapswinkel zich moeten beperken tot de kennisgebieden van de medische en algemene fakulteit.

Het voordeel hiervan is dat de aanvragen van potentiële klanten binnen de grenzen kunnen blijven van een beperkt aantal thema's. Er is uiteraard kans dat er aanvragen komen, waarop de universiteit op basis van haar aanwezige deskundigheid geen antwoord kan geven. In zo'n geval zal de wetenschapswinkel een impressariofunctie c.q. verwijzende functie kunnen vervullen.

De desbetreffende vragen kunnen dan

ingebracht worden in het landelijk netwerk van de bestaande wetenschapswinkels (b.v. fysica- en chemiewinkel aan de TH-Eindhoven).

Als voorbeeld kan men zich aanvragen voorstellen op de volgende punten: milieu en gezondheid; ziekteverzuim; voorzieningen in de gezondheidszorg; gezondheidsvoorlichting; klachten over gezondheid vanuit patiëntenorganisatie; sport en gezondheid; kostenbeheersing van de gezondheidszorg; voedingsmiddelen en medicijngebruik.

Op middenlange termijn, als de studierichtingen rechtsgeleerdheid en tolk/vertaler operationeel zijn, kunnen resp. juridisch gerichte en linguïstische aanvragen meegenomen worden.

Wat nu?

Het voorstel voor de oprichting van een wetenschapswinkel aan de RL beperkt zich in eerste instantie tot een experimentele periode van vier jaar.

Op de eerste plaats zal via inventarisatie inzicht moeten worden verkregen, zowel in de omvang en aard van de behoeften aan wetenschappelijk onderzoek bij de klantengroepen in de regio, als in de mogelijkheden om daadwerkelijke onderzoeksvragen te honoreren. Op de tweede plaats zal in deze proefperiode ervaring moeten worden opgedaan met de bemiddelende taken van de wetenschapswinkel.

Voor deze taken zullen drie medewer-

kers moeten worden aangesteld, zo wordt althans, door de initiatiefnemers voorgesteld.

Het idee voor een wetenschapswinkel is niet nieuw. Vrijwel alle andere universiteiten hebben zo'n winkel. De RL kan van deze ervaringen profiteren. Het is nu zaak dat binnen de RL een discussie op gang komt over de levensvatbaarheid van zo'n winkel.

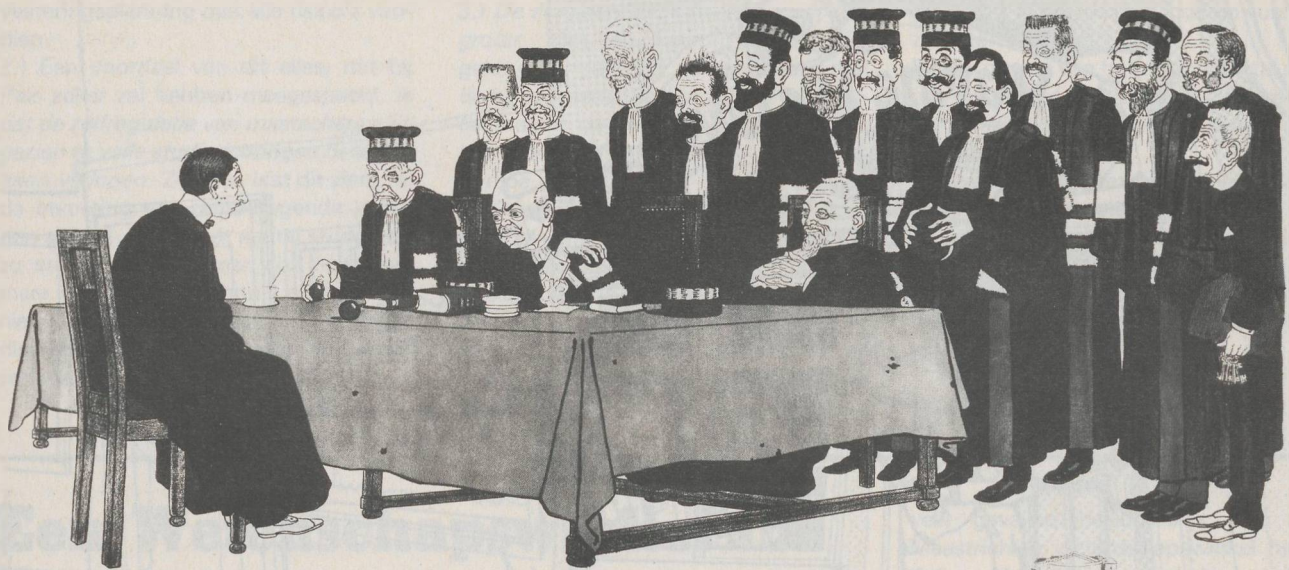
De nota over de wetenschapswinkel is toegestuurd aan de capaciteitsgroepen en vele positieve reacties zijn reeds ontvangen. Verder is op 30 maart a.s. een discussie-bijeenkomst over de wetenschapswinkel gehouden, waarbij o.a. een medewerker van de Leidse wetenschapswinkel zijn ervaringen naar voren heeft gebracht.

Als duidelijk is, dat het draagvlak binnen de instelling (met name de capaciteitsgroepen) voldoende is, zal het voorstel voor het opzetten van een wetenschapswinkel bij de bestuurlijke organen aanhangig gemaakt worden.

Voor de voorbereidingen van een dergelijke winkel zijn echter veel vrijwilligers nodig. graag reactie dus!

Hans Adriaanse, Jan Moen en Ger van der Vusse.

De nota 'Een voorstel voor de oprichting van een wetenschapswinkel aan de RL' is verkrijgbaar bij de Griffie van de universiteitsraad.)

Evaluatie en toetsing

Naar aanleiding van een verzoek van de redactie van *Observant* wil ik hieronder mijn mening geven over het weer volop aktuele probleem van toetsing en examenreglement. Tevens geef ik hiermede gehoor aan de oproep tot reageren van Jo Martens en Gerard Bos op hun stuk in *Observant* nr. 5 onder de titel: 'pleidooi van een verantwoorde voortgangsevaluatie'.

Allereerst zou ik het stuk van Jo en Gerard in de volgende stellingen willen samenvatten:

1. In het kader van het in de basisfilosofie gehanteerde begrip zelfverantwoordelijkheid dient de fakulteit een optimaal formatief toetsysteem te ontwikkelen om de student 'te leren zich een beeld te vormen van de stand van zaken'.
2. 'Als in de praktijksituatie is aangetoond dat de student voldoende functioneert, dan maakt dat een afzonderlijke kennistoets geheel overbodig'.
3. Een goed formatief toetsysteem betekent dat 'summatieve toetsing vermeden dient te worden' omdat 'eisen en kontrôle die van bovenaf bepaald worden afbreuk doen aan de eigen verantwoordelijkheid en het ontwikkelen daarvan'.
4. De student beslist of hij/zij klaar is met de studie tot basis-arts door zichzelf de gewetensvraag te stellen of hij de daarbij behorende verantwoordelijkheid aan wil.

Hierop puntsgewijs mijn reactie.

Ad 1:

Geheel mee eens. Ik meen zelfs dat er binnen de medische fakulteit niet veel mensen rondlopen die deze stelling zullen betwisten. Er zitten twee aspecten aan, nl. ten eerste: er moet een optimaal formatief toetsysteem worden ontwikkeld en in de tweede plaats: vooropgesteld de aanwezigheid daarvan, zal de student er zijn konsekventies aan moeten verbinden.

Wat betreft het eerste aspect: de eenzijdige nadruk van het huidige formatieve toetsysteem op kennis is ontegensprekbaar. Het toetsen van inzicht, vaardigheden, attituden is nog (te) summier aanwezig, maar initiatieven hiertoe worden wel genomen.

Wat het tweede aspect betreft: de student zal bij een optimaal formatief toetsysteem zijn verantwoordelijkheden moeten opnemen. Het onvoorwaardelijke optimisme dat Jo en Gerard ten aanzien hiervan veronderstellen, klinkt idealistisch zeer mooi, maar lijkt mij vooral nog een weinig bruikbaar uitgangspunt. Ter adstruktie hiervan: de studenten die eigener beweging en naar aanleiding van formatief evaluatie materiaal contact zoeken met de Studie Advies Commissie zijn volgens mijn — optimistische — schatting op de vingers van een hand te tellen, terwijl deze kommissie toch bij uitstek is bedoeld om te voorkomen dat een eenmalige tegenvaller studieprestatie verandert in een structurele studie achterstand!

Ondanks deze kritische opmerkingen — ik kom hier verderop nog op terug — wil ik de globale strekking van de eerste stelling gaarne onderschrijven.

Ad 2:

'Als in de praktijksituatie is aangetoond dat de student voldoende functioneert, dan maakt dat een afzonderlijke kennistoets geheel overbodig'.

Een interessante stelling, die, als je er wat langer over nadenkt, door de mand valt, omdat ze veel te klinisch is gesteld. Er zijn nogal wat medisch relevante kennisreinen die in de dagelijkse klinische praktijk — het omgaan met patiënten — nauwelijks een rol spelen, en zich dus in de praktijksituatie ook nauwelijks laten toetsen. Voorbeelden: epidemiologie, sociologie, elementaire kennis van de wetenschapsmethodologie, statistiek, biochemie e.d. Het uit het hoofd leren van een 'kookboek voor het praktisch medisch handelen' kan iemand in de praktijk wellicht nog goed laten functioneren, althans tijdelijk doch op deze manier wordt wel voorgoed de illusie opgegeven als zou de geneeskundestudie een wetenschappelijk karakter dragen.

De stelling van Gerard en Jo maakt van de probleemgeoriënteerde benadering niet alleen een middel maar ook een doel: kortom een te heilige koe.

Ad 3:

Betreft de overbodigheid van het summatieve toetsysteem. In deze stelling wordt gesteld dat het principe van zelfverantwoordelijkheid in tegenspraak is met het stellen van eisen en kontrôle 'van bovenaf'.

Naar mijn mening wordt het woord zelfverantwoordelijkheid hier gebruikt in de zin van zelfgenoegzaamheid, immers de student hoeft alleen aan zichzelf verantwoordelijkheid af te leggen t.a.v. zijn ni-

vo van kennis, kunde etc. Voor mij geldt echter: verantwoordelijk zijn van iets betekent óók verantwoording kunnen afleggen t.a.v. derden. Deze twee aspecten van het begrip verantwoordelijkheid gelden in alle zaken: bij werkgever en werknemers, bij ouder en kind, bij advocaat en verdachte, bij arts en patiënt, bij student en fakulteit.

In het licht bezien is het niet slechts een recht doch zelfs een maatschappelijke plicht van de fakulteit om studenten verantwoording te laten afleggen alvorens ze met welke medische bevoegdheden dan ook te bekleden. Dat de manier waarop dat gebeurt veel – en in Maastricht wellicht extra – speelruimte toelaat welke thans niet volledig wordt benut, wordt door mij niet weersproken.

Ad 4:

Deze stelling is eigenlijk een konkretisering van de voorafgaande en wel in het bijzonder toegepast op het basis-arts-examen.

Met mijn commentaar kan ik dan ook

aansluiten bij datgene wat hier boven staat.

Bij het toelaten tot de beroepsuitoefening heeft de fakulteit t.a.v. de samenleving speciale verantwoordelijkheden.

Op het terrein van de gezondheidszorg – een gebied van 'levensbelang' voor elke samenleving – vervult de arts nog steeds een monopoliepositie. Wanneer onze medische fakulteit zou beslissen – wat trouwens binnen de huidige wetgeving niet mogelijk is – dat de student zèlf uitmaakt of hij zijn diploma waardig is, zal de fakulteit het antwoord schuldig moeten blijven wanneer de maatschappij vraagt naar de kwaliteits-eisen die haar als leverancier van een uniek-product worden gevraagd. Geen chauffeur mag zonder rijbewijs rijden en niemand krijgt een rijbewijs zonder rij-examen. Garantiebewijzen bestaan voor nagenoeg elk product.

Wie beweert dat artsen, voordat ze met de bevoegdheden van hun professie

worden bekleed, zich kunnen onttrekken aan een toetsing door derden, maar wèl kunnen afgaan op eigen goeddunken maakt zich schuldig aan hetzij zelfoverschatting hetzij onnozelheid.

In de discussie binnen de fakulteit over met name het examenreglement valt mij steeds op dat verhuld wordt wie nu eigenlijk waarvoor verantwoordelijk is. Met name rond het basis-arts-examen speelt dit: bij voorbeeld in de Commissie van Beoordelaars moet consensus worden nagestreefd; de uitslag wordt beschouwd als gemeenschappelijk e.d. Ik wil benadrukken dat ik een voorstander ben van democratische besluitvorming, maar de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het al dan niet uitreiken van diploma's ligt *tenslotte* bij de fakulteit i.c. de Studie Resultaten Commissie. Wat mij betreft is dit niet alleen een gegevenheid, maar zelfs een wenselijkheid.

Ton Schmidt

Eindrapport voorbereidingscommissie gereed

Rechten in Maastricht (1)

(van voorlichting)

Binnenkort bespreekt de Universiteitsraad van de RL het rapport 'Rechten in Maastricht', opgesteld door de Voorbereidingscommissie Juridische Studierichting Rijksuniversiteit Limburg. Deze commissie bestond uit een veertiental deskundigen uit het landelijke juridische veld, aangevuld met medewerkers van de RL. Zij stond onder voorzitterschap van prof. dr. P. J. Thung.

Het eindrapport van de commissie sluit aan op de in juli 1979 verschenen 'Schets van een juridische studierichting aan de Rijksuniversiteit Limburg'. Deze Schets moet daarom als een bijlage bij het thans voorliggende rapport worden beschouwd.

Beroepsbeeld en doel van de opleiding

De commissie heeft zich eerst de vraag gesteld: Wat wil je eigenlijk met een studierichting Nederlands Recht, wat zijn concreet je doelstellingen? Die vraag is – evenals bij de meeste andere universitaire opleidingen – niet zo eenvoudig te beantwoorden. Zo hebben studenten vaak een heel ander beeld van hun toekomstig beroep dan hun docenten. Bij medische studenten is dat beroepsbeeld doorgaans nog redelijk scherp omlind. Juridische studenten daarentegen hebben meestal juist een heel vage kijk op hun toekomst. Onderzoek in Leiden wees uit dat rechtenstudenten meer dan anderen werden gemotiveerd door de verwachting, dat ze zich door hun studie een maatschappelijke positie

met een behoorlijk inkomen zouden kunnen verwerven. (Van Welzen 1975).

Slechts ongeveer een derde van de afgestudeerde juristen bekleedt een klassiek juridisch ambt. Niettemin gaf 62% van deze groep aan dat ze hun rechtenstudie een onmisbare voorbereiding vonden voor het toch wel in zekere mate 'juridisch' te achten beroep dat ze bekleden. Hieruit blijkt, dat er kennelijk een soort grootste gemene deler aan algemeen juridische kennis en vaardigheden bestaat. Als dat zo is, lijkt het nuttig het opdoen van deze kennis en vaardigheden uitdrukkelijk tot doel van de rechtenstudie te maken en de opleiding daarop bewust af te stemmen. Centrale doelstelling voor de opleiding in Maastricht wordt dan 'het afleveren

In de hierbijgaande bijdrage over 'Rechten in Maastricht' wordt een vereenvoudigde samenvatting gegeven van het eindrapport van de Voorbereidingscommissie Juridische Studierichting RL. In dit nummer wordt alleen ingegaan op datgene wat in het rapport gesteld wordt over het beroepsbeeld en het doel van de opleiding en over de kennisverwerving in dit curriculum. In een volgende aflevering wordt ingegaan op zaken als vaardigheidstraining, attitudevorming, stafopbouw, examensysteem e.d.

De U-raad moet het rapport nog behandelen (heeft dat waarschijnlijk al gedaan als deze publicatie verschijnt).

Eerste, voorlopige en inofficiële conclusie over het rapport kan zijn, dat het goed aansluit bij de uitgangspunten en de opzet van het medisch curriculum aan de RL.

J. O.

van goede juristen'. In een difinitie worden 'goede juristen' omschreven als:

'mensen die in staat zijn om aan hen voorgelegde problemen te onderkennen en waar nodig juridisch te vertalen respectievelijk bij te dragen tot oplossingen die zowel juridisch als maatschappelijk relevant zijn'.

Deze kerndoelstelling kan vervolgens worden uiteengelegd en uitgewerkt in de elementen: kennis en inzicht, vaardigheden en attitudes.

Kennisverwerving

Een universitaire studie, gericht op een bepaald beroep brengt de student doorgaans in contact met een groot aantal wetenschappelijke disciplines (vakken) die zich elk voor zich bezig houden met een beperkt deel van de werkelijkheid. (In de medische opleiding bijvoorbeeld houdt de anatoom zich bezig met de anatomische aspecten van de geneeskunde, de biochemicus met de biochemische etc.).

Meestal verloopt dan de studie in de volgende fasen:

- Eerst maakt de student kennis met de afzonderlijke disciplines; hij leert hun begrippen, methoden en ervaringen (vaksgewijze oriëntatie);
- Vervolgens probeert hij deze kennis die hij vaksgewijs verworven heeft te integreren: welke zijn de verbanden en samenhangen tussen die verschillende vakken, wat hebben ze met elkaar te maken? Pas als deze integratie tot stand is gekomen kan de inmiddels verworven kennis toegepast worden op problemen die aan de werkelijkheid worden ontleend (integratie tussen vakken).
- Tenslotte wordt geoefend in het toepassen van de verworven en geïntegreerde kennis in de beroepspraktijk (praktijkoefening).

Meestal worden deze fasen in deze volgorde doorlopen, al zullen de integratie en de praktijkoefening vaak nogal sterk in elkaar geschoven worden.

Bij vrijwel alle universitaire opleidingen doet zich nu het probleem voor dat de eerste fase (oriëntatie in de afzonderlijke vakken) ertoe neigt uit te drijven. In de meeste wetenschappen immers vindt voortdurend groei van kennis plaats en ontstaan steeds nieuwe relevante disciplines. Er komt voortdurend wel bij en er gaat zelden iets af.

Dat heeft tot gevolg dat de afzonderlijke vakken vaak minder diepgaand kunnen worden bestudeerd dan wenselijk zou zijn. Maar ook gebeurt het, dat deze eerste van de drie genoemde fases zoveel van de beschikbare ruimte opslokt, dat dit ten koste gaat van de integratie van vakken en van de praktijkoefening. Hierdoor komt bij de studie steeds sterker de nadruk te liggen op het discipline-gewijze theoretische onderwijs.

Dat heeft een aantal bepaald negatieve gevolgen gehad. Het curriculum raakte overladen en versnipperd. Grote aantallen tentames leidden ertoe dat de student ging leren (en vergeten) op de kor-

te termijn, zonder zicht op het geheel en zonder voldoende diepgang. Tenslotte werd ook de gebrekkige praktijkoriëntatie in toenemende mate als een nadeel ervaren.

OP veel plaatsen zijn pogingen ondernomen deze ontwikkelingen bij te sturen. In bestaande curricula zijn daarbij altijd maar beperkte veranderingen en verbeteringen mogelijk. Waar men van de grond af met een nieuwe opleiding kan beginnen is het mogelijk met een *fundamenteel nieuwe aanpak* te komen. Daartoe beveelt de commissie op het vlak van kennisverwerving een consequent doorgevoerde thematische aanpak van het onderwijs aan. Hiervan worden enkele - ook reeds uit de Maastrichtse medische opleiding bekende - voordelen genoemd.

Kennis die niet regelmatig gebruikt wordt, wordt snel *vergeten*. Daarom is het goed als bij de opleiding telkens weer een beroep gedaan wordt op wat men al eerder heeft geleerd. Een opleiding waarin de student voortdurend aan thematisch gebonden problemen werkt biedt hiertoe - als de problemen goed zijn gekozen - mogelijkheden. Kennis die men zelf aan de hand van praktische problemen heeft opgedaan is niet alleen maar vage theorie maar staat rechtstreeks en herkenbaar in verband met de werkelijkheid. Ze heeft een hoog *werkelijkheidsgehalte*. Dergelijke kennis zal de student niet van de praktijk vreemden, maar zijn praktijkoriëntatie juist ten goede komen. Dergelijke kennis is bovendien makkelijker over te dragen en toe te passen op nieuwe, nog niet bestudeerde kennisgebieden.

Thematisch, probleemgestuurd onderwijs begint dus waar het vaksgewijs gestructureerde onderwijs doorgaans

eindigt: bij de werkelijkheid, het praktijkveld. Thematisch onderwijs gaat vanuit de werkelijkheid terug naar het opdoen van vakspecifieke begrippen en het herkennen van verbanden. Als tweede beginsel geldt daarbij, dat de student deze weg zoveel mogelijk op eigen kracht moet afleggen (zelfwerkzaamheid).

Wel moet de werkelijkheid waarin de student zijn leerroute start tot op zekere hoogte geordend en voorgestructureerd worden. De student moet eigenlijk in de loop van de jaren al die begrippen en verbanden leren kennen die nodig zijn om als jurist te kunnen functioneren. De problemen moeten zo worden gekozen dat ze de kerngebieden van het Recht dekken.

Het gaat dus bij zo'n thematische aanpak om twee wijzen van ordening en structurering. Er is sprake van structurering van de werkelijkheid, van de thema's en problemen die aanzet zijn tot het leerproces van de student. De 'Schets' van 1979 noemt als voorbeelden van dergelijke thema's o.a.: wonen, werknamen, consumeren, leven en gezondheid, samenlevingsvormen, onderwijs e.a.

Het gaat daarnaast om ordening en structurering van het Recht, waarin het juridisch handelen en denken, juridische begrippen, denkwijzen en handelwijzen aan hun trekken komen. Wat dit laatste betreft: er moet daarbij natuurlijk terdege rekening worden gehouden met de traditionele juridische opdeling in Burgerlijk Recht, Staatsrecht, Strafrecht enz.

Maar verder gaand kan men zeggen, dat zo'n benadering vanuit de gebruikelijke rechtsgebieden nog strakker geordend en ingeperkt kan worden door uit te gaan van een beperkt aantal *juridi-*

juridische maat- werkelijk- schappe- lijk- werkelijkheid	regelgeving	afpraak	onrechtmatig- gedrag	recht- handhaving	etcetera
wonen					
werken					
ondernemen					
etcetera					

sche kernbegrippen die de maatschappelijke werkelijkheid juridisch ordenen zonder zich al te zeer door de traditionele rechtgebieden te laten bepalen en inperken. De commissie denkt daarbij aan begrippen als *regelgeving, afspraak, onrechtmatig gedrag of rechtshandhaving*.

Ter verheldering is onderaan op de vorige bladzijde een matrix afgedrukt.

Voor de minder visueel ingestelden: wat kan over het thema wonen, ontleend aan de werkelijkheid van het maatschappelijk leven, vanuit de juridische werkelijkheid gezegd worden op het vlak van regelgeving, afspraak, onrechtmatig gedrag enz.

Een dergelijke matrix laat zien hoe de student vanuit de maatschappelijke werkelijkheid geleid wordt naar (op weg gaat naar) juridische kennis en inzichten.

Uitdrukkelijk vermeldt de commissie dat zo'n wijze van structureren van het onderwijs de mogelijkheid biedt, van juridische problemen die zich vooral in de regio rond Maastricht voordoen een bron te maken van thema's die in het onderwijs aan de orde komen. Het onderwijs kan dan op lokale ervaring, documentatie en problemen terug vallen. Als voorbeelden van dergelijke problemen worden genoemd: illegaal grensverkeer, uitzetting en uitlevering, drugsmokkel, problemen van pacht, ruilverkaveling, arbeidsongeschiktheids- en W.W.-problematiek i.v.m. de problematiek van de mijnen.

Om op deze wijze de kennisverwerving door de student *op verantwoorde wijze* te laten verlopen (er moet immers binnen vier jaar een goede eindresultaat bereikt worden) moet tenminste aan twee voorwaarden worden voldaan.

- De student moet van het begin van de opleiding af worden getraind in het methodisch analyseren en oplossen van problemen. Dat is een eerste eis die gesteld mag worden aan de vaardigheidstraining (waarover later).
- Er moet een continue stroom van toetsingsmomenten zijn. Tevoren moet worden vastgesteld - mogelijk - kerwijs uitgaande van de onderwijsdoelstellingen van het Academisch Statuut - welke (eind)eisen aan de opleiding te stellen zijn. De door de studenten in feite opgedane kennis en ervaringen moeten bij dergelijke regelmatige toetsing worden afgezet tegen de aldus geformuleerde eind-eisen. Een dergelijke wijze van toetsing, wordt al enige jaren toegepast in de medische faculteit. Ze zal, met alle feilen en falen toepasbaar gemaakt moeten worden voor de juridische opleiding.

J.O. (wordt vervolgd)

Prof. J. van Rood:

Een eredoctoraat als troostprijs

In alle bescheidenheid liet erepromotor Hemker zich op 7 januari j.l. ontvallen hoe blij de debutant onder de Nederlandse universiteiten was dat de Leidse wetenschappelijke coryfee prof. dr. J. J. van Rood een Limburgs eredoctoraat had willen aanvaarden. Van Rood zit immers niet te wachten op erkenning van zijn verdiensten voor de geneeskunde. Grote internationale prijzen zijn hem al ten deel gevallen, zoals de Robert Koch-prijs en de Wolff-prijs, die hij overigens beide moest delen met zijn Franse college Jean Dausset. In de omgeving van van Rood was de teleurstelling dan ook bijzonder groot toen enkele maanden geleden Dausset wél en van Rood niet de Nobelprijs voor geneeskunde kreeg toegekend.

Nobelprijs gemist

Dausset en van Rood hebben - onafhankelijk van elkaar - baanbrekend werk verricht op het terrein van de immunohaematologie, vooral ten aanzien van het herkennen van weefselantigenen. Dat werk is van beslissende betekenis geweest voor de transplantatie van organen. De typering van de weefsels van donor en ontvanger maakt het immers mogelijk met een redelijke mate van zekerheid te voorspellen of het lichaam van de ontvanger de 'indringer' zal accepteren of afstoten. Zowel Dausset als van Rood zagen de noodzaak in van het op zo groot mogelijke schaal verzamelen van gegevens van ontvangers om een beschikbaar gekomen orgaan te kunnen overplanten op die ontvanger, wiens weefsel de grootste overeenkomst vertoont met dat van de donor. Dausset richtte voor Frankrijk een orgaanbank op met de computer van Air France, van Rood zette in Leiden Eurotransplant op, dat internationaal opereert.

Dankzij van Rood's werk is de typeringstechniek zozeer verfijnd dat thans voor bepaalde oproepen nierpatiënten de overlevingskans van de getransplanteerde nier is opgelopen tot 90%.

Tijdens ons onderhoud op zijn werkkamer in het Akademisch Ziekenhuis in Leiden steekt van Rood zijn teleurstelling over de misgelopen Nobelprijs nauwelijks onder stoelen of banken: *'Je weet natuurlijk nooit waarom het zo gelopen is, je kunt alleen een gok wagen naar de redenen. Een eerste punt is dat bij de Nobelprijs niet zozeer gekeken wordt naar wie het beste werk over een bepaald onderwerp heeft geschreven, maar wie er als eerste over begonnen is. Dausset is 10 jaar ouder dan ik en hij was er eerder mee bezig dan ik, dat is zonder meer waar. Een tweede punt is: aan het HLA-systeem en soortgelijke*

Prof. dr. J. J. van Rood

systemen zitten twee aspecten: de herkenning en de functie. Uit de toekenning blijkt dat men de prijs niet zozeer heeft willen toekennen voor de herkenning, maar voor de functie van het HLA-systeem. Er zijn een heleboel mensen die over de functie, over de talrijke functies van het HLA-systeem, nuttige dingen hebben gepubliceerd. Daaruit is één man gekozen die als eerste, overigens niet in verband met het HLA-systeem, daar iets over heeft geschreven, dat achteraf bleek te zijn beïnvloed door het HLA-systeem. Het is natuurlijk erg jammer, niet alleen voor mijzelf, maar vooral voor de Nederlandse wetenschap dat die erkenning van wat hier op onderzoeksterrein gebeurt, is uitgebleven. Zo'n prijs had ons erg veel goed kunnen doen'.

Van Rood kan moeilijk beoordelen of hij de prijs wel met Dausset had mogen delen als Nederland een betere lobby bij het Nobelcomité had gehad:

'In elk geval kun je zeggen dat de Franse wetenschappelijke wereld strakker is georganiseerd dan de Nederlandse. Een van de taken van mensen die de wetenschap beoefenen is ervoor te zorgen dat de zaken die belangrijk zijn voor de wetenschap zo goed mogelijk te behartigen. Op dat gebied kunnen we van de Fransen nog heel wat leren.'

Brugfunctie

De manier waarop van Rood wetenschap opvat en bedrijft vanuit de erkenning van het belang van basaal onderzoek voor de kliniek, was een belangrijk argument bij de toekenning van zijn eredoctoraat aan de RL. In zijn dankwoord liet hij ook blijken hoezeer deze overweging hem had getroffen: *'Ik heb daarvan gezegd hoe belangrijk ik het vond dat zoiets in Nederland werd erkend. Er wordt hier teveel voorbijgegaan aan deze functie van basaal onderzoek. Om daar verandering in te brengen is het nodig, dat mensen uit het basaal onderzoek óf uit de kliniek steeds de brug overgaan naar de andere kant. Ik ben zelf clinicus, internist, en ik ben in mijn leven telkens als ik in het basaal onderzoek iets vond dat van belang was voor de kliniek, die brug overgegaan om te kijken of we dat konden toepassen. Op die manier liepen we meestal tegen nieuwe problemen aan en daar gingen we mee terug naar het laboratorium. Die brugfunctie wordt in ons land te weinig erkend. Maar het nieuwe ZWO, dat wil zeggen het ZWO van de BUOZ-nota, kan daar een belangrijke verandering in brengen, bij voorbeeld door mensen de mogelijkheid te bieden 'career scientist' te worden, zoals we die in de Verenigde Staten en de Scandinavische landen al lang kennen.*

Niertransplantatie

Dankzij de steeds verder vorderende technieken voor het typeren en vergelijken van weefsels is de transplantatie van nieren veruit de verkieszen boven dialyse met behulp van een kunstnier. Van Rood en zijn team hebben een essentiële rol gespeeld in deze ontwikkeling. Hij geeft aan hoe ver men inmiddels is gevorderd: *'Onder optimale omstandigheden zoals we die in Nederland kunnen verwezenlijken is het mogelijk buitengewoon goede resultaten te bereiken. Voor een bepaalde groep patiënten is het percentage transplantaten dat na één jaar nog niet afgestoten is, negentig procent. Hoeveel na vijf jaar nog overleeft, kunnen we nog niet zeggen, daarvoor werken we nog te kort met deze methode van typeren. Maar een nier die na een jaar nog werkt heeft een uitstekende prognose.'*

Die hoge score is te danken aan werk dat onder leiding van van Rood is gedaan op het gebied van het HLA-onderzoek. *'We zoeken de donor en de ontvanger uit op basis van weefselgroepen of HLA-groepen. Er blijken verschillende kategoriën antigenen te zijn, die we onderverdelen in klasse I-, II- en III-antigenen. In 1962 hebben we de weg gewezen naar de klasse I-antigenen, in 1973 hebben we de herkenning van de klasse II-determinanten mogelijk gemaakt. Als je donor en ontvanger zo selekteert, dat er een grote mate van overeenstemming bestaat tussen de klasse I-en II-determinanten van die twee verschillende molekulen die op de celmembranen zitten, dan krijg je dat resultaat van negentig procent. Als je alleen de klasse I-determinanten vergelijkt, dan is de overlevingskans van het transplantaat vijftig à zestig procent.'*

Tekort aan nieren

Het grootste probleem waar de transplantatiecentra mee te kampen hebben is het tekort aan donornieren. Zeer onlangs is een uitgebreide voorlichtingscampagne gestart om het publiek op te porren om per codicil kenbaar te maken dat men na de dood zijn organen voor transplantatie te beschikking stelt. Daarnaast ziet van Rood organisatorische mogelijkheden om het aanbod te verruimen: *'We moeten bedenken dat een dag 24 uren heeft, en dat driekwart daarvan buiten de werkuren valt. Driekwart van de ongevallen — daar komen de meeste donornieren vandaan — geschiedt dus op uren waarop het ziekenhuis maar een heel beperkte staf heeft, die zich bovendien allereerst bezighoudt met patiënten die nog een kans hebben op overleven en niet met patiënten die al zijn overleden. Men probeert hier een oplossing voor te vinden door met behulp van de Nierstichtingen artsen aan te trekken die specifiek kunnen worden ingezet om al het voorbereidende werk te doen dat nodig is om te kunnen overgaan tot nierdonatie, bijvoorbeeld door overleg te voeren met de nabestaanden.*

Gegeven het tekort aan donornieren lijkt het merkwaardig dat er in Maastricht een nieuw transplantatiecentrum verrijst, het zevende in ons land. Maar van Rood verwacht dat het probleem zichzelf lost: *'Het instellen van zo'n centrum levert op zichzelf een bijdrage aan het ter beschikking komen nieren. En wanneer we het totaal van het tot doel gestelde aantal transplantaties willen halen, dan is de komst van een nieuw centrum zeker noodzakelijk. Ik juich het initiatief van Maastricht zeker toe.'*

Desondanks heeft van Rood zijn twijfels

over de ondersteunende faciliteiten waarmee het Maastrichtse centrum moet gaan werken, zoals een bloedbank en een laboratorium voor weefseltypering. *'Die bloedbank vind ik nog ietsje minder belangrijk dan de weefseltypering. Ik geloof dat ze van plan zijn bloed te laten komen uit Nijmegen en Heerlen en dat er plannen zijn voor een bloedbank in Maastricht. Maar voor die weefseltypering moet je toch je faciliteiten hebben, dat is absoluut noodzakelijk. Wij willen daar graag aan meewerken met onze goede ervaring. We zouden hier binnen korte tijd mensen voor kunnen trainen.'*

HLA-typering

Het wetenschappelijke werk dat van Rood zoveel roem bezorgd is zijn onderzoek naar de weefselantigenen. In 1962 beschreef hij in zijn proefschrift de aanwezigheid van dergelijke antigenen in de witte bloedlichaampjes en het bloedplasma. De mogelijkheid om de HLA (Human Leucocyte Antigens) te herkennen opende grote perspectieven voor de klinische toepassing. '

Van Rood daarover: *'De HLA-molekulen zijn het best te vergelijken primitieve oer-antistoffen. Hun functie lijkt te zijn het opruimen van bijvoorbeeld, bacteriën, virussen of andere zaken. Ze hechten zich waarschijnlijk aan virus-eiwitten en brengen dat virus naar een plaats waar wordt afgebroken, of ze breken de cellen die geïnfecteerd zijn met zo'n virus helemaal af, als het tenminste een zware infectie is. Dat is een heel vernuftig afweersysteem, maar het kan wel eens uit de hand lopen. Wanneer er teveel cellen worden afgebroken, bijvoorbeeld na een infectie met een geelzuchtvirus, verdwijnt de lever voor een groot deel, niet alleen door dat virus, maar ook door cellen van het lichaam zelf die met dat virus besmette cellen weer afbreken. Zo kun je door een interactie van verschillende factoren behoorlijk uit de bocht vliegen met dit soort van stuurmechanismen. Ziekte blijkt daardoor een enorm ingewikkeld proces. Bij bloedgroepen kun je vier combinaties bedenken, A, B, O en AB, maar van het HLA-systeem bestaan wel enige miljoenen combinaties. Het blijkt nu dat mensen met sommige van die HLA-weefsel groepcombinaties een grotere kans lopen om een bepaalde ziekte te krijgen dan mensen met andere combinaties. Er zijn bijvoorbeeld bepaalde groepen waarbij de kans op reuma of op suikerziekte groter is. Aan de andere kant zie je vaak dat die mensen in hun jeugd minder vatbaar zijn geweest voor kinderziekten. Het is de keerzijde van de medaille: mensen die*

reuma krijgen betalen er als het ware de prijs voor dat de informatie, die voor het overleven van de soort tijdens epidemieën of infecties belangrijk is, behouden blijft. Sommige van die mensen, die over zulke goede eigenschappen beschikken, maken dus juist omdat ze een zo goede immuniteit kunnen ontwikkelen, immuniteit tegen hun eigen weefsel. En dan krijg je reuma...

Van curatief naar preventief

De eerste klinische betekenis is dat je zoiets kunt voorzien. Een tweede bete-

kenis is dat je daarmee ook erfelijkheidsadviezen kunt geven. En de derde betekenis is dat dit een geheel nieuwe weg is om te begrijpen waarom sommige mensen wel ziek worden en anderen niet.' *'De betekenis van het ontdekken van de HLA-molekule is eigenlijk even groot als die van de ontdekking van de antistoffen. Daarvoor was er over de verdediging tegen bacteriën en virussen nog niets bekend. Wij staan aan het begin van een hele nieuwe periode waarin de vraag hoe virussen of bacteriën en mensen op elkaar inwerken, duidelijk gaat worden, althans bestudeerd gaat*

worden. Het is duidelijk dat je op die manier van een curatieve geneeskunde steeds meer in de richting gaat van een preventieve. In de derde wereld blijkt bijvoorbeeld dat de vatbaarheid voor lepra eveneens wordt beïnvloed door die weefselantigenen. Op die plaatsen is het belangrijk te weten welke mensen je extra aandacht moet geven, controleren of beschermen. En dichterbij huis kun je nagaan welke kinderen kans lopen om jeugd diabetes te krijgen en hoe je dat kunt voorkomen.'

J. H.

Annadal gaat nieren transplanteren

Als alles een beetje meezit zal over enkele maanden de eerste niertransplantatie worden verricht in het ziekenhuis Sint. Annadal. Naar goed Annadals gebruik hebben de voorbereidingen van deze nieuwe voorziening de nodige voeten in de aarde gehad, maar het ziet er nu toch naar uit dat de ziekenhuisleiding samen met de kwartiermakers prof. dr. G. Kootstra en drs. J. van der Vliet bezig is de laatste formaliteiten uit de weg te ruimen zodat nog vóór de zomer de eerste nier van lichaam kan verwisselen.

Het transplantatieproject heeft al eens op het verlanglijstje van de medische fakulteit gestaan, maar enige jaren geleden besloot de fakulteitsraad het daarvan af te voeren omdat een zo precaire aangelegenheid niet paste in de porceleinwinkel Annadal, dat eerst maar eens moest leren beter met zijn eigen organen om te springen. Bovendien zou het project ook niet in overeenstemming zijn met de basisfilosofie van de fakulteit, die allereerst gericht is op versterking van de 'gewone' gezondheidszorg. Het plan werd daarna opgepikt door het ziekenhuis, dat erin slaagde voor en na de grootste obstakels te overwinnen.

De twee mensen die in Maastricht de weg komen bereiden voor de eerste niertransplantatie programma zijn allebei afkomstig van het Akademisch Ziekenhuis in Groningen. De man die vanuit Heelkunde de chirurgische kant van het project gaat leiden is prof. dr. G. Kootstra, die in Groningen 250 transplantaties heeft verricht. Drs. J. van der Vliet is hier door de Nierstichting geaccrediteerd als koördinator ten behoeve van het Maastrichtse programma. Dat wil zeggen dat hij zich als arts bezig gaat houden met de donorwerving door middel van voorlichting aan het lekenpubliek én de medische beroepsbeoefenaren.

Maastricht wordt na Amsterdam, Leiden, Utrecht, Rotterdam, Groningen en Nijmegen de zevende stad in Nederland waar niertransplantaties worden verricht. Men kan zich afvragen of er wel een zevende centrum bij moest komen als men bedenkt hoe groot het tekort aan donornieren is. In 1972 verscheen het rapport de Graaff, waarin rond 1980 vierhonderd transplantaties per jaar noodzakelijk werden geacht. Dat aantal is bij lange na niet gehaald. Vorig jaar werd zelfs een daling gekonstateerd van

het aantal transplantaties tot 200, terwijl in 1979 nog 230 patiënten aan een nieuwe nier werden geholpen. Per miljoen inwoners worden in Nederland dus 14 transplantaties gedaan per jaar. Maar in de Scandinavische landen bedraagt dat aantal 25. Kootstra verklaart het grote verschil aldus: 'De reden is puur economisch van aard. Die landen hebben een vast budget voor de gezondheidszorg en daar dient men zich aan te houden. Daarom wordt iemand niet eerst aan met de kunstnier behandeld, maar gaat

men meteen over tot transplantatie. Ik denk dat wij hier in Nederland op die manier ook naar de 25 transplantaties per miljoen inwoners toe moeten.' De besparing die de Scandinaviërs op die manier berekenen is aanzienlijk. Een dialysebehandeling kost immers per jaar evenveel als een niertransplantatie, dat wil zeggen: 70.000 gulden.

Impuls

Kootstra vreest dat men in Nederland ook rekening moet gaan houden met een tekort aan dialyseplaatsen als het aantal transplantaties niet wordt opgevoerd.

Transplantatie- en dialysecentra in Nederland anno 1981.

Dan vraag je je natuurlijk wel af wat je opschiet met het vergroten van de transplantatiecapaciteit als je te kampen hebt met een zo groot tekort aan nieren. Maar Kootstra en van der Vliet zien het niet zo somber in: 'Je ziet overal dat een nieuw centrum een impuls geeft aan het beschikbaar komen van nieren. Als zo'n programma eenmaal draait, kun je de ziekenhuizen in de buurt iets laten zien.

En dan wordt onmiddellijk aan je gedacht als er een nier vrijkomt.' Het is echter niet zo dat zo'n nier dan ook in Maastricht wordt overgeplant, want alleen de computer van Eurotransplant bepaalt bij welke ontvanger het orgaan het beste past. Het is vooral de taak van coördinator van der Vliet om ervoor te zorgen dat de nieren die in de regio voor transplantatie in aanmerking komen, inderdaad via Eurotransplant worden gebruikt. Hij is bezig via persoonlijke contacten met chirurgen en tegenwoordig ook neurologen de ziekenhuizen te doordringen van de mogelijkheden die het Maastrichtse centrum biedt voor de bemiddeling bij transplantatie. Kootstra wijst daarbij op de problemen die zij in Groningen hebben ondervonden met het aanbod dat zij aan de streekziekenhuizen deden: 'Zorg dat je de coördinator kent, breng die man op de hoogte zodra er een nier voor donatie in aanmerking komt, dan zorgt hij wel voor de formaliteiten zoals de weefseltypering of het overleg met de familie'.

bestaanden, zodat er minder tijd verloren gaat. En anderzijds heeft zo'n inlegvel grote psychologische waarde, omdat een grote hoeveelheid Nederlanders op die manier voortdurend herinnerd wordt aan het nut van het afstaan van organen,' aldus van der Vliet. Dat het rijbewijs gekozen is als jasje voor de codicil is overigens geen kwestie van willekeur: verreweg de meeste donornieren komen beschikbaar door verkeersongevallen.

Een derde mogelijkheid om het donoraanbod op een hoger plan te brengen zou het stimuleren van nierdonatie door levende bloedverwanten van de patiënt kunnen zijn. Kootstra: 'Het is inderdaad ontzettend jammer dat dat niet meer gebeurt in Nederland. Levende donoren geven verreweg de beste resultaten, omdat er meer tijd is om hun weefsel te typeren, zodat we ook de klasse II-determinanten kunnen bepalen. Bovendien is de kans dat de verschillen, die we niet kunnen bepalen, voor een afstoting zorgen veel kleiner. Ik denk dat er

te realiseren in het nieuwe centrum. Maar na enig aandringen overwint hij zijn vrees om te hoog van te toren te blazen: 'Ik heb altijd gezegd: laten we bescheiden beginnen met zo'n 25 à 30 transplantaties per jaar, dat is in ieder geval haalbaar.' Daardoor zal in de eerste plaats de wachtlijst van Nijmegen korter worden en wellicht komen er ook patiënten uit Aken, waar jaren geleden transplantaties zijn verricht, maar waar het programma vrij spoedig weer is stopgezet na ernstige organisatorische moeilijkheden. De honderd dialysepatiënten uit Aken staan nu op de gigantische wachtlijst van Essen.

Nazorg

Kootstraat zal waarschijnlijk de komende jaren de grote dosis enthousiasme en optimisme, die hij tijdens ons gesprek aan de dag legt, zo nu en dan moeten aanspreken, want zijn bed in Annadal is zeker nog niet gespreid. Zijn allereerste zorg betreft een versterking van de interne geneeskunde met een nefroloog die de nazorg van transplantatiepatiënten door en door beheerst. De twee al aanwezige nefrologen zijn volgens Kootstra erg goed in hun vak, maar missen de ervaring die voor dit project nodig moet worden geacht. Momenteel is men druk bezig een nefroloog aan te trekken die 'in een ander groot transplantatiecentrum werkzaam is en die graag naar Maastricht wil komen. Zijn komst is zo goed als rond', verzekert Kootstra met de nodige opluchting. De nieuwe man gaat samen met Kootstra de leiding van het transplantatieprogramma in handen nemen. Dat wil zeggen dat Heelkunde en Inwendige Geneeskunde op voet van gelijkwaardigheid in het project participeren. Op grond van zijn ervaringen met een dergelijke opzet in Groningen verwacht Kootstra niets dan goeds van deze samenwerking.

Bloedbank

Twee andere voorzieningen kunnen echter voor grotere problemen zorgen. In tegenstelling tot andere transplantatiecentra is Annadal namelijk niet uitgerust met een uitgebreide bloedbank en een laboratorium voor weefseltypering. Annadal ken wel tamelijk ruime faciliteiten op het gebied van bloedtransfusie, die bijvoorbeeld grote vaatchirurgie mogelijk maken. Maar waar Annadal eigenlijk over zou moeten beschikken is een regionale bloedbank, vindt Kootstra. 'Er zijn nu drie functionerende bloedbanken in de regio: Sittard, Heerlen en Maastricht. De bedoeling is dat die samengevoegd worden op één plaats met dependances op de andere twee plaatsen.

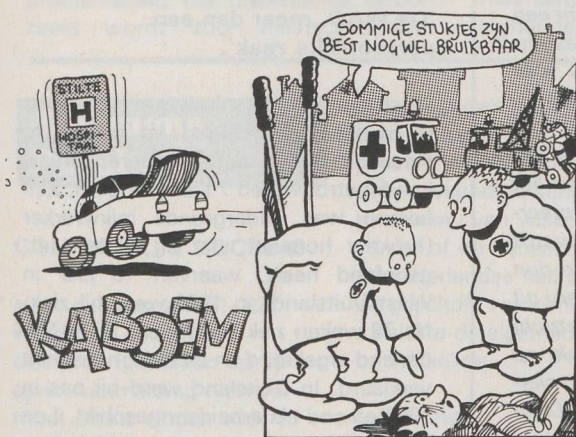

Drs. J. van der Vliet (rechts) en prof. dr. G. Kootstra in de patiëntenruimten in aanbouw.

Codicil

Uiteraard zijn beiden zeer te spreken over een ander initiatief dat het aanbod van nieren wel eens zou kunnen uitbreiden: het toevoegen van een codicil als inlegvel bij het rijbewijs. 'Het komt praktisch niet meer voor dat de familie van de overledene toestemming weigert voor het wegnemen van organen. Het nut van zo'n codicil is veeleer dat je een betere introductie hebt bij de na-

zo weinig met levende donoren gewerkt wordt omdat de reserves bij de artsen zo groot zijn. Ik heb zelf verschillende van die operaties gedaan en ik kan je verzekeren dat ik zelden zo slecht sliep als de nacht voor de operatie van iemand die helemaal gezond is, hoe klein het risico ook is dat er iets mis gaat.' Kootstra wil aanvankelijk niet loslaten hoeveel transplantaties hij jaarlijks denkt

Dan vind ik dat die regionale bloedbank thuishoort in een ziekenhuis met veel deskundigheid op gebied van bloedkomponenten. Strikt genomen zou je een bloebank van die omvang niet nodig hebben voor transplantaties, maar als je er wel een hebt verruimt dat je armslag voor onderzoek en weefseltypering. Vergeet niet dat je op de duur ook faciliteiten voor weefseltypering in huis moet halen en dan is het absoluut noodzakelijk dat je je ondergrond verstevigt. En kijk eens naar iemand als Hemker met zijn grote deskundigheid op het gebied van stolling en bloedkomponenten, je moet met die bloedbank in de buurt van zo iemand gaan zitten. Ik pleit er zelfs voor dat de medische directeur van zo'n bloedbank een aanstelling krijgt bij de fakulteit om zo de band van de fakulteit met de bloedbank te benadrukken.'

Weefseltypering

Een andere handicap op de weg naar een volwaardig transplantatiecentrum is het ontbreken van een laboratorium voor weefseltypering in Maastricht. Kootstra acht de komst van een dergelijk laboratorium absoluut noodzakelijk, maar vindt tegelijkertijd dat de start van het transplantatieprogramma daar niet

van mag afhangen. Zolang er geen eigen laboratorium bestaat, is Maastricht aangewezen op andere, in Leiden en in Nijmegen. Van der Vliet vindt dat voorlopig niet zo'n ramp: 'Stel je voor dat je donorbloed krijgt uit Weert. Of je dat nou naar Leiden of naar Maastricht brengt, maakt niet zoveel uit, hoogstens een uurtje. Dat is bijna van geen betekenis, als je bedenkt dat de preservatietijd tegenwoordig 48 uur is voor een nier. Bovendien kan ik het meestal zo organiseren dat de donor getypeerd is nog voordat de nier wordt weggehaald.' De afwezigheid van faciliteiten voor weefseltypering levert duidelijk nadelen op. Kootstra: 'Het grote nadeel is dat je geen vat hebt op de donoren uit de regio. Je kunt immers niet nagaan of er tussen je eigen patiënten een geschikte ontvanger zit. In dat geval is het namelijk mogelijk dat je de donornier zelf mag gebruiken, bijvoorbeeld wanneer het verschil met de kandidaat die Eurotransplant gevonden heeft erg klein is. Dat heb ik altijd als het meest nuttige van een eigen laboratorium ervaren. Daarom is onze volgende urgentie ook daarop gericht. Bovendien kan zo'n laboratorium hier een interessante vooruitgeschoven post van Eurotransplant worden, omdat in het Roergebied noch

in België een laboratorium te vinden is dat de nieuwe technieken die van Rood in Leiden heeft ontwikkeld, onder de knie heeft. Bovendien zou hier interessant werk geleverd kunnen worden op het gebied van de nierpreservatie, een terrein waarop wij ons in Groningen geïnteresseerd hebben. Als je de bewaartijd van de nier tot zes dagen kunt opvoeren – bij dieren is ons dat gelukt – zou je een zogenaamde Mixed Lymphocyte Culture kunnen doen, waardoor het overlevingspercentage, dat nu 70% is, zou kunnen stijgen tot ruim 90%, zoals bij een bepaalde subpopulatie nu al bereikt is.'

J. H.

Hoe werkt een niertransplantatie?

Nierziekten gaan in veel gevallen gepaard met een blijvende aantasting van de functie van de nieren. Hoewel onze nieren een grote overcapaciteit hebben – men kan bijvoorbeeld zonder merkbare gevolgen op één nier leven – kan de nierfunctie ten gevolge van een ziekte dusdanig verminderen dat de stoffen die normaal door de nieren worden uitgescheiden nu te hoge concentraties bereiken in de patiënt. Om de complicaties daarvan te bestrijden zal in eerste instantie hemodialyse worden toegepast: de bloedsomloop van de patiënt wordt dan één of meerdere malen per week aangesloten op een kunstnier waarin door middel van dialyse schadelijke afvalstoffen aan het bloed worden onttrokken. Uiteraard is dit een voor de patiënt zeer belastende behandeling: men is geografisch gebonden aan zijn dialysecentrum en men dient daar twee, soms drie maal per week gedurende een dag of de nacht een aantal uren te verblijven. Hoewel op deze behandeling wat minder belastende varianten denkbaar zijn (zoals 'hotel-dialyse' en 'thuis-dialyse') is voor niervervangende therapie de niertransplantatie het alternatief.

Nu kan men echter niet elke willekeurige nierpatiënt de eerste de beste beschikbare nier geven. Allereerst dient men waar mogelijk te vermijden dat het ziekteproces dat de eigen nieren aantastte niet opnieuw een getransplanteerde nier zal beschadigen. De aard van het oorspronkelijke ziekteproces wordt mede vastgesteld aan de hand van onderzoek op een nierbiopsie: een dun pijpje nierweefsel dat met behulp van een dikke naald (door de huid heen) uit de nier wordt getrokken. Diagnostiek op nierbiopsiën uit Heerlen, Maastricht en Sittard wordt binnen een regionaal Fakultair gezondheidszorgproject op het BMC bedreven. Als de kans op herhaling van de ziekte in het niertransplantaat gering lijkt komen echter andere problemen aan de orde. Door de genetische verschillen tussen mensen onderling verschilt ook de structuur van bepaalde molekulen die in de nier aanwezig zijn. Na transplantatie kunnen deze molekulen (waaronder histocompatibiliteits- of transplantatie-antigenen) als lichaamsvreemd herkend worden door het immunologisch systeem van de gastheer en een afweerreactie oproepen die tot afstoting van het niertransplantaat kan leiden. Alvorens een patiënt te transplanteren zal dus eerst worden nagegaan welke zijn of haar transplantatie-antigenen zijn ('weefseltypering') en of door eerder ontvangen bloedtransfusies, zwangerschappen of transplantaties al afweerreacties tegen bepaalde transplantatie-antigenen zijn opgewekt. Met behulp van deze gegevens over nierpatiënten kan op het moment dat een donornier ter beschikking komt de bestpassende patiënt geselecteerd worden ('matchen'); in de tussentijd wordt de donornier koud bewaard en eventueel met een bloed-vervangende vloeistof doorgepoeld ('nierpreservatie'). Na de selectie wordt de nier naar de ontvanger getransplanteerd: de nierarterie en -vene worden aangesloten op de bloedvaten van de ontvanger en de urether wordt aangesloten op de blaas. De zieke nieren van de patiënt worden meestal verwijderd. Alleen na transplantatie van een nier van iemand naar zijn of haar één-eiige tweelingbroer respectievelijk -zus zal men geen afweerreactie van de ontvanger op het transplantaat verwachten en derhalve geen medicamenten behoeven te geven; de kans op het opnieuw optreden van de oorspronkelijke ziekte neemt dan echter wel toe. In alle andere gevallen zullen de afweerreacties door medicamenten onderdrukt moeten worden ('immunosuppressieve therapie'). Deze therapie moet zo ingesteld worden dat met zo weinig medicamenten de afstotingsreacties onderdrukt kunnen worden dat de afweer van de patiënt tegen infecties daaronder niet te veel te lijden heeft. Dit impliceert enerzijds dat de functies van het transplantaat na de operatie zorgvuldig vervolgd moeten worden en anderzijds dat men de beschikking moet hebben over een aantal gespecialiseerde technieken van diverse aard die tot doel hebben eventuele complicaties van de immunosuppressieve therapie bijtijds op te sporen en te behandelen.

Gerard Majoor.

WAO-ervaringen te boek

Op de plek waar ik werk, het studielandschap, komen op een leestafel allerlei boekjes, brochures, folders, pamfletten etcetera terecht. Het geheel vormt een bonte verscheidenheid aan informatief en wetenschappelijk, dat geduldig blijft liggen tot de aandacht van een langsloper wordt getrokken. Eén van die boekjes die ik in handen kreeg trof mij. Het is geschreven door Loe Moens en draagt als titel: 'De WAO, meer dan een persoonlijke zaak'.

Eerst iets over de schrijver. Loe Moens is 54 jaar, is gehuwd en woont in Hoensbroek. Hij heeft 7 kinderen, waarvan 5 getrouwd en 7 kleinkinderen. Zijn beroep was ondergronds mijnwerker (functie: houwer), dat hij 22 jaar uitgeoefend heeft, waarvan 16 jaar in West-Duitsland. In 1976 werd hij ziek. Na 78 weken ziekte werd hij in Nederland afgekeurd en arbeidsongeschikt verklaard. In Duitsland werd hij pas in 1980 erkend als arbeidsongeschikt. Loe Moens heeft zich aangesloten bij belangenorganisaties voor arbeidsongeschikten, waar hij zich actief voor inzet. Hij is bestuurslid van de Gehandicapten Organisatie Nederland (het GON), afdeling Oostelijke Mijnstreek en heeft als taak de leden te bezoeken en hun belangen te behartigen. Verder werkt hij mee in de WAO/AAW belangengroep te Hoensbroek, die met andere WAO/AAW belangengroepen uit het hele land een samenwerkingsverband vormt. Daarvan is hij weer afgevaardigde naar het landelijke WAO-beraad. Voor meer achtergrondinformatie ten behoeve van dit stukje zocht ik Loe Moens op. We hebben uren gepraat en ik kreeg een schat aan gegevens, anekdotes en verhalen mee naar huis waarvan ik alleen maar een summier samenvatting kan geven.

In 'De WAO, meer dan een persoonlijke zaak' wordt een 25-tal problemen opgesomd waar veel arbeidsongeschikten mee te kampen hebben, zoals: maatschappelijk isolement, minderwaardigheidsgevoelens, zich betutteld voelen, van het kastje naar de muur gestuurd worden, eenzaamheid, onbegrip voor hun situatie door de 'deskundigen' etc. Achterin het boekje bevindt zich als bijlage de VN-verklaring over de rechten van de gehandicapte mens. Loe Moens kwam op het idee dit boekje te schrijven, omdat er te weinig publica-

ties zijn over hoe arbeidsongeschikten zelf hun werkomstandigheden ervaren. En wat er aan informatie is, vindt hij bovendien erg verwarrend. Dikwijls worden de meer zieligmakende toestanden, de individuele problemen beschreven. Dat heeft hij juist proberen te vermijden. Er zijn weliswaar statistiekgegevens, maar Loe Moens vindt dat die deze problematiek verhullen. Hij kent de moeilijkheden uit eigen ervaring en uit verhalen van veel andere arbeidsongeschikten. Loe Moens heeft getracht het gezamenlijke uit al die persoonlijke gegevens in een zo breed mogelijk kader op te schrijven. Hij ziet het als persoonlijke problematiek, die grotendeels veroorzaakt wordt door maatschappelijke

structuren. Met zijn boekje hoopt hij enerzijds een aantal van de ruim 600.000 WAO-ers in Nederland een stuk herkenning te bieden waarmee zij misschien hun persoonlijke isolement kunnen doorbreken. Anderzijds hoopt hij dat allen die met arbeidsongeschikten en hun familieleden te maken krijgen hiermee meer begrip zullen kunnen opbrengen voor deze problematiek. Loe Moens hoopt dat zijn boekje op de RL gelezen wordt, dat het tot nadenken stemt en dat dit wellicht kan leiden tot een samenwerking van wetenschappers van welke richting dan ook met mensen, die zich met de WAO en de hiermee samenhangende problematiek bezighouden. Loe Moens begrijpt eigenlijk

niet dat er – in tegenstelling tot andere universiteiten – voor zover hij weet op de RL geen onderzoeksproject loopt over de WAO-problematiek, welke in Limburg toch een vrij grote omvang heeft. Voor de WAO/AAW-belangen-groepen zou contact met pas afgestudeerde artsen die bereid zijn hen als medisch adviseur te helpen zeer waardevol zijn.

Lydia Lippens

Loe Moens. De WAO, meer dan een persoonlijke zaak. September 1980. f 4,75 exclusief portokosten.

Te bestellen: Lothariusstraat 11, Hoensbroek tel. 045-214056.

(Besteld door de bibliotheek en binnenkort beschikbaar voor uitleen.)

Algemene Faculteit

COLLOQUIUM DOCTUM

Voor de cursus 1981-'82 wordt het colloquium doctum afgenomen op 10 april. Aanmelding hiervoor moet plaats vinden vóór 15 maart aanstaande. Belangstellenden kunnen aanmeldingsformulieren aanvragen bij het secretariaat van de Algemene Faculteit, mw. M. Keulen, van de Rijk-universiteit Limburg, tel. 043-888232. Degene die in 1981 met een studie aan de Algemene Faculteit willen beginnen, moeten zich zo spoedig mogelijk opgeven bij het Centraal Bureau Aanmelding en Plaatsing, postbus 888, 9700 AW Groningen.

Toelatingseisen

Om te worden toegelaten tot een studie aan de Algemene Faculteit dient men in het bezit te zijn van een diploma gymnasium of atheneum (dan wel HBS), met wiskunde I in het examenpakket. Daarnaast kunnen personen van 25 jaar en ouder, evenals degenen met een HBO-diploma (ook als ze jonger zijn dan 25 jaar) worden toegelaten tot een zogenaamd colloquium doctum. Daarbij wordt nagegaan of de aankomende student(e) in

staat is engels en/of frans of Duits te lezen. Ook wordt gekeken of hij/zij beschikt over wiskundige kennis op het niveau van wiskunde I; verder of de beheersing van de Nederlandse taal in woord en geschrift voldoende is en tenslotte de algemene ontwikkeling.

Inlichtingen

Voor verdere inlichtingen van algemene aard kan men zich wenden tot de dienst voorlichting Rijksuniversiteit Limburg, postbus 616, 6200 MD Maastricht, tel. 043-888313.

Personele Zaken

Verblijfskosten

Met ingang van 1 november 1980 zijn de volgende vergoedingen verblijfskosten ingevolge het Reisbesluit 1971 gewijzigd:

- categorie A: f 96, - wordt gewijzigd in f 100, -.
- categorie B: f 82, - wordt gewijzigd in f 86, -.

Mutaties

In dienst

per 01-11-1980

mw. E. de Groot
wet. ambtenaar
Algemene Heelkunde

dhr. P. Willemsen
analist (tijd)
Fysiologie

dhr. S. Braat
wet. medewerker
Cardiologie

mw. A. de Kok-Bulle
vaardigheidsdocent
Skillslab

mw. D. Claessens
fotograaf (tijd)
O en O

per 1-12-1980
dhr. J. van Dijk
fotograaf (tijd)
O en O

dhr. H. Hoenjet
technicus A.V. (tijd)
O en O

dhr. P. Last
hulpkracht (tijd)
Centrale Proefdienvoorziening

dhr. H. Schiffelers
vaardigheidsdocent
Skillslab

per 15-12-1980
mw. N. Coppelmans
adm. medewerkerster
0.4 Ec. v.d. Gezondheidszorg A.F.
0.4 Ec. v.d. Gezondheidszorg project RGG
0.2 Gezondheidszorg-onderzoek A.F.

per 1-1-1981
dhr. P. van der Hijden
assistent griffier
U-Raad

mw. M. Hanneman
adm. medewerkerster
Skillslab

dhr. R. Eijkman
grafisch medewerker A.V.
(tijd)
O en O

per 1-1-1981
mw. M. Habets-Jongen
analist (tijd)
Med. Microbiologie

mw. H. Salemans
adm. medewerkerster 0.9
O en O

per 15-1-1981
mw. Fröberg-Gresnich
projektsecretaresse
Summatieve Evaluatie
O en O

mw. M. van Hooff
wet. medewerker (tijd)
Farmacologie

per 1-12-1980
dhr. P. Niesten
informatiedeskundige
Bibliotheek

dhr. G. Schreurs
1e assistent accountant
Interne Accountantsdienst

mw. M. Krijnen
secretaresse
Biochemie

mw. W. Rouwenhorst
consulent 0.6. (tijd)
Gez. Voorlichting en
Opvoeding

dhr. J. Schrijen
hoger electronicus
Alg. Instrumentele Dienst

mw. M. Hoogenboom-Ottenheijm
adm. medewerkerster 0.5
Farmacologie

per 01-01-1981

prof. dr. C. A. de Geus
hoogleraar

Huisartsgeneeskunde

drs. W. J. Maertzdorf
wet. medewerker
Kindergeneeskunde

drs. Th. M. v.d. Kley
wet. medewerker
Kindergeneeskunde

mw. A. T. de Bruijn
wet. ambtenaar
Medische Psychologie

mw. M. J. Reijnders
analiste
Farmacologie

dhr. F. H. Ploegaert
wet. ambtenaar
Fysiologie

drs. E. H. M. Snijders
wet. ambtenaar
Econ. v.d. Gezondheidszorg

drs. F. H. v.d. Veen
wet. Ambtenaar
Fysiologie

mw. H. M. Goossens
analiste
Alg. Heelkunde

dhr. P. P. M. Gitzinger
onderh. medewerker
Civiele Zaken

dhr. H. M. H. van Eijk
analist
Algemene Heelkunde

mw. M. Mullers
analiste Biofysica

dhr. P. H. M. Bomans
analist Pathologie

per 01-02-1981

dhr. W. V. Bosch
ass. accountant
Interne Acc. Dienst

mw. E. M. A. Claessens
adm. medewerkerste (tijd.)
B.T.D.

dhr. P. A. Wolfs
onderz. assistent
Med. Sociologie

dhr. M. G. H. Cobbenhagen
avondportier 0.6
Civiele Zaken

mw. M. I. Kruithof
docente volksdansen (tijd.)
PZ & Stb.

dhr. B. J. H. van Ooijen
adm. medewerker (tijd.)
Fin. Zaken

dhr. J. R. Mulder
wet. medewerker
Anaesthesiologie

prof. dr. E. H. M. A. Marres
hoogleraar
K.N.O.

mw. J. R. König
medew. sociale vaardigh.
Skillslab

drs. H. R. van Höfen
wet. ambtenaar
MEMIC/Econ. v.d.
Gezondheidszorg

mw. M. A. E. Slangen
adm. medewerker
G.V.O. 0.2

mw. G. C. Essers
adm. medewerker 0.5
Voorlichting

mw. R. Sohier
per 01-02-1981
Algemene Fakuliteit

mw. A. van Grinsven
per 01-02-1981
Huisartsgeneeskunde

dhr. H. F. v.d. Eijnden
per 01-03-1981
D.I.V.

per 09-02-1981

mw. M. G. H. Beenen
docente jazz ballet
PZ & Stb. (tijd.)

per 15-02-1981

drs. A. J. G. M. Thomassen
wet. ambtenaar (tijd.)
MEMIC

per 01-03-1981

dhr. J. P. Sweens
adm. medewerker (tijd.)
Fin. Zaken

dhr. N. J. H. Ritzen
technicus
B.T.D.

mw. R. le Doux
sekretaresse
Immunologie

drs. J. C. A. Sol
wet. ambtenaar
Econ. v.d. Gezondheidszorg

drs. L. P. Deneer
wet. ambtenaar
MEMIC/Econ. v.v.
Gezondheidszorg

dhr. E. B. Stalder
bode (tijd.)
Civiele Zaken

mw. E. M. A. Vissers
adm. medewerker (tijd.)
Sociale Psychiatrie

dhr. J. C. H. Vlugman
adm. medewerker (tijd.)
PZ & Stb.

mw. M. J. A. Peters
adm. medewerker (tijd.)
PZ & Stb.

Interne mutatie

mw. A. Schippers
P.O.B.
naar: Algemene Fakuliteit

dhr. G. van Wunnik
Civiele Zaken
naar: Med. Sociologie

Uit dienst

per 1-12-1980

dhr. E. Faay
Centrale Proefdier-
voorzieningen

per 1-1-1981

dhr. V. Falger
Bibliotheek

mw. H. van Vught-Maassen
O en O

mw. G. Meijler
Fysiologie

dhr. P. Murray
Alg. Heelkunde

mw. H. M. J. van Vugt-
Maassen
per 01-01-1981
O & O

dhr. J. A. M. Galesloot
per 01-01-1981
O & O

per 1-1-1981

mw. N. Stegeman
O en O

dhr. J. Strampel
Skillslab

dhr. E. Vanagt
Cardiologie

Dhr. C. Verlaan
Fysiologie

dhr. J. Crabbendam
Med. Sociologie

jaar worden gehouden in de maanden april, mei en juni in diverse sporthallen in Maastricht en eventueel omgeving. Deelname staat open voor teams bestaande uit studenten, medewerkers en personen betrokken bij het werk van de RL. (Annadal, Vijverdal, huisartsgeneeskunde etc.)

Voorwaarden voor deelname:

- elk team mag maximaal uit 8 spelers (sters) bestaan. Een opgave van 2 extra reserve-spelers is mogelijk.
- men mag slechts voor één team uitkomen. Is dit uitgeschakeld dan mag men niet meer met een ander team meespelen. Is de spelerslijst ingeleverd dan mag daarop geen aanvulling c.q. verandering worden aangebracht.
- inschrijfgeld: voor niet-sportkaarthouders f 5, - te voldoen via de aanvoerder voor aanvang van het tournooi. Sportkaarthouders betalen niets.
- er wordt gespeeld volgens de officiële KNVB-zaalvoetbalregels.

Wie met een team wil inschrijven kan bij het bureau l.v. & sport een inschrijfformulier aanvragen. Sluiting inschrijving: 1 april 1981.

Badminton-tournooi 1981

Het ligt in de bedoeling om in maand april een RL-badmintontoernooi te organiseren in de zalen van Vijverdal. Er wordt gespeeld in 2 klassen t.w.

gevorderden en recreanten. In de volgende categorieën wordt gespeeld: damesenkel en -dubbelspel en herenenkel en -dubbelspel.

Inschrijfgeld voor niet-sportkaarthouders f 2,50.

Inschrijven: bij het bureau l.v. & sport, via de publicatieborden of d.m.v. een inschrijfformulier. Sluiting inschrijving: 1 april 1981.

Squash-tournooi 1981

Op zaterdag 25 april wordt op de banen van het squashcentrum aan de Brus sel se straat 74 het jaarlijkse squashtournooi

SPORT

Zaalvoetbaltournooi 1981

Het traditionele zaalvoetbaltournooi van de RL zal dit

georganiseerd. Er is geen sterkte-indeling. Inschrijven: alleen in dames-c.q. herenenkampspel. Inschrijfgeld: voor niet sportkaarthouders f 2,50. Inschrijven: bij buro i.v. & sport, via de publicatieborden of d.m.v. een inschrijfformulier. Sluiting inschrijving: 15 april 1981.

Mededelingen L.U.S.S.

De LUSS organiseert dit jaar de volgende evenementen:

- op vrijdag 20 maart de Nederlandsche Studenten Kampioenschappen Cross-country;
- op woensdag 15 en donderdag 16 april de Nederlandsche Studenten Kampioenschappen Rugby;
- op vrijdag 1 mei het jaarlijkse HALMEN-tournooi met deelname van de universiteiten van Hasselt-Aken-Luik-Maastricht-Eindhoven-Nijmegen.

Mededelingen en inlichtingen hierover op de publicatieborden en bij het buro i.v. & sport.

Schaken

De Universitaire Sportvereniging te Amsterdam organiseert als vanouds van 19 t/m 24 april (op en na Pasen) het Nederlands Studenten Kampioenschap. Er wordt gespeeld in 2 groepen, 7 ronden Zwitsers, bedenktijd 2 uur voor 40 zetten, daarna met een kwartier extra uitvluggeren. De winnaar van groep 1 is studentenkampioen 1981. Het prijzengeld bedraagt voor groep 1 f 500,-, 200, 100 en 50, voor groep 2 f 125,75 en 60; verder is er een schoonheidsprijs en een catastrofeprijs. Inschrijfgeld voor groep 1 (KNSB-niveau of rating van 1900) is f 25,-, voor groep 2 f 15,-. In groep 1 zullen hoogstens 30 spelers geplaatst worden. De speeltijden zijn overdag (meestal 's middags); er kan niet voor overnachting worden gezorgd.

Aanmelding door overmaking van het bedrag op postgiro 2403680 tnv C. J. Bakker, of gemeentegiro 5030548 tnv van US Schaken, beiden te Amsterdam. Vóór 29 maart, svp vermelden speelsterkte, club/team, telefoonnummer. Inlichtingen: Kees Bakker, Von Zesenstraat 26 i, Amsterdam, tel. 020-934430, overdag 023-173302, of Agile Puyker, tel. 020-936414.

Algemeen

Wittgenstein-symposium

In Kirchberg/Wechsel bij Wenen wordt van 24 - 30 augustus het zesde internationale Wittgenstein-symposium gehouden. Het thema is 'Taal en Ontologie'. Informatie: Dienst Voorlichting (tst. 313).

Boek '81 in Hasselt

Het LUC in Hasselt organiseert einde maart en in april enkele manifestaties rond het thema Boek '81. Op 28 maart is er een symposium over 'Taal en communicatie van kennis'. Op 29 maart wordt een contactdag gehouden onder de titel 'Het boek in Noord en Zuid'. Van 28 tot en met 31 maart is er een tentoonstelling 'Grafische Boek-vertekening' over boekontwerpen en grafische ontwerpen van boeken. Verdere informatie: Dienst Voorlichting, tst. 313.

Gebruikersraad Trefcentra

GEVRAAGD

een student(e) studerende aan de Medische Faculteit en een medewerk(st)er werkzaam in het Hoofdgebouw, om zitting te nemen in de gebruikersraad Trefcentra. Aanmeldingen te richten aan Leny Brinkhuizen, Dienst Civiel Zaken, toestel 202 of mondeling, Poortgebouw 1e etage.

Muzikanten gezocht

Enkele maanden geleden is binnen de RL-gelederen een clubje oude stijl jazz-muzikanten (dixieland) veelbelovend van start gegaan. Tot groot verdriet van een ieder moesten al spoedig twee leden wegens langdurige stages op ver verwijderde plaatsen en verblijf in de Verenigde Staten afhaken.

Omdat het doodzonde is dit levensvatbaar gebleken initiatief een zachte dood te laten sterven roepen wij opnieuw op:

- **een bassist** (bas-tuba, contra-bas of desnoods bas-gitaar)
- **een trobonist)**

Daarnaast verzoeken wij een ieder die enig muziek-instrument enigszins soepel kan hanteren dit kenbaar te maken. Hierdoor kunnen wij een overzicht krijgen over het muzikale potentieel van deze instelling. Zo'n overzicht maakt het mogelijk versterkingen voor bestaande groepjes aan te zoeken of eventueel nieuwe ensembles samen te stellen. Meldt u aan! Henk van der Voort, Dekanaat Medisch Faculteit, toestel 239.

COC

Reeds enkele jaren organiseert het COC afdeling Zuid-Limburg, ontmoetingsdagen voor ouders van homofiele kinderen. Het is gebleken dat zo'n ontmoetingsdag in een grote behoefte voorziet. Vele ouders ervaren het als zeer prettig om met andere ouders van gedachten te wisselen over datgene wat zij ervaren bij het hebben van een homofiel kind. Deze *ontmoetingsdag* zal gehouden worden op *zaterdag 28 maart a.s.* in het

gebouw van het COC te Maastricht.

De discussiegroepjes worden geleid door gespreksleider(sters) en het forum bestaat uit een maatschappelijk werkende, een pastor en een moeder van een homofiel kind. Als U aan deze dag wilt deelnemen, wat wij van harte hopen, dan kunt U zich schriftelijk of telefonisch opgeven bij:

Mevr. R. Sonnen-Pinckaers
Abtstraat 1
6211 LS Maastricht
tel. 043-12712 (na 14.00 uur) of bij het COC (tussen 14.00-17.00 uur).

Wilt U er ook bij vermelden als U liever in een gespreks-groep zit met ouders die allen een homofiele dochter hebben.

Voor de onkosten zullen wij f 2,50 p.p. moeten vragen, welk bedrag U ter plaatse kunt betalen.

Polenreis

Voor alle medewerkers en studenten bestaat de gelegenheid van 18-30 augustus 1981 deel te nemen aan een culturele reis naar Polen en de D.D.R. Er wordt o.a. een bezoek gebracht aan Eisenach, Weimar, Dresden en Schwerin in de D.D.R., waarbij aandacht wordt besteed aan Luther, Goethe, Liszt en Schiller. In Polen voert de reis naar Wroclaw, Warschau (Chopin), Olstijn (Copernicus), Gdansk en Stettin. Daar doet zich ook de mogelijkheid voor contact op te nemen met de leden van de universitaire gemeenschappen. Prijs: f 1.470,- inclusief half pension in eerste klas hotels, vervoer per luxe touringcar, sightseeing in alle steden, Chopinconcert in Warchau, folkloristische lunch in Olstijn, verzekering. Opgaven en inlichtingen bij dr. A. R. Hanker, Hugo de Grootstraat 27, Leiden. Tel. 071-149641, toestel 238 of thuis 070-278846.

'Art Unlimited'

Velen onder u zal het niet ontgaan zijn, dat er sinds kort aan de Tongersestraat nr. 31 een winkeltje bestaat, dat door zijn opvallende aankondigingswijze en etalage direkt in het oog springt. Het gaat hier om een winkel, die, zoals de initiatiefnemers hopen, kan uitgroeien tot een plaats waar informatie te vinden is op kunstgebied en omtrent andere eigentijdse ontwikkelingen. Tevens zijn er adviezen in te winnen over vormgeving (op een breed terrein) en interieurinrichtingen. Fred Jellema, die de winkel samen met de journalist Jacko Schoonbrood opzette, is nl. student binnenhuisarchitectuur aan de stadsacademie. Het is ook in die hoedanigheid dat hij vanuit Art Unlimited naar buiten wilt treden.

Vooralsnog houdt 'Art Unlimited' zich bezig met de verkoop van affiches, posters, postcards, lichtobjecten, het maken van stoelen, het maken van ontwerpen voor interieurs, het geven van adviezen en het inlijsten van kunstwerk.

Zoals de naam al zegt ('Onbegrensde Kunst') is er van alles mogelijk. Toch (alles heeft hoe dan ook zijn beperkingen), legt Art Unlimited

zich voorlopig toe op affiches en posters, die al of niet ingelijst te krijgen zijn. Daarnaast vind je er nu neon-objecten van Rob Haan en licht-objecten van Peter Bremers.

Over affiches en posters het volgende:

Een affiche bevat altijd een aankondiging, d.w.z. met tekst en soms in combinatie met een reproductie. Affiches of, zoals ze in respectievelijk Engels en Duits genoemd worden: poster of plakaten, zijn derhalve géén op affiches-formaat uitgevoerde reproducties. Toch zijn reproducties in zwang gekomen onder het verzamelwoord 'posters'. Dat posters voor het eerst in de V.S. populair zijn geworden als betaalbare kunst voor velen, zal niemand vreemd voorkomen. In dat land is de groeiende opkomst van posters als een nieuwe categorie van kunst begonnen.

Ondanks de eerder genoemde beperking is 'Art Maastricht' in feite nu al 'Unlimited', nl.:

1. Het aantal kunstenaars van wie werk te zien is hoeft niet beperkt te zijn. Enkele namen: Hockney, Cristo, Beuys, Warhol, Picasso enz.
2. De onbeperkte geldt ook voor het aantal stromingen.

3. De oplage kan onbeperkt groot zijn in tegenstelling tot ets, litho, grafiek enz.
4. De technieken zijn talrijk.
5. De mediumvorm kan heel verschillend zijn (foto, boek, video enz.)

Wat de affiches betreft, deze kunnen betrekking hebben op film, kunst in vele vormen, theater, reclame enz. Vaak zijn ze gemaakt door kunstenaars en grafisch ontwerpers. Het gaat bij affiches vooral om de wijze van verwerken van de informatie en de voorstelling die gekozen is, al dan niet in samenhang met tekst).

Enkele opmerkingen:

- In de korte tijd dat Art Unlimited in Maastricht bestaat, blijkt de belangstelling voor vooral boeken erg groot te zijn. De kwaliteit en de variëteit slaan kennelijk aan en voorzien derhalve in een bestaande behoefte in Maastricht.
- Enkele keren per jaar zal Art Unlimited tentoonstellingen organiseren, die nauw aansluiten bij ontwikkelingen van dat moment.
- Voor zover dat voor Art Unlimited mogelijk is, zullen jonge kunstenaars en ontwerpers geholpen worden 'aan de bak te komen'.

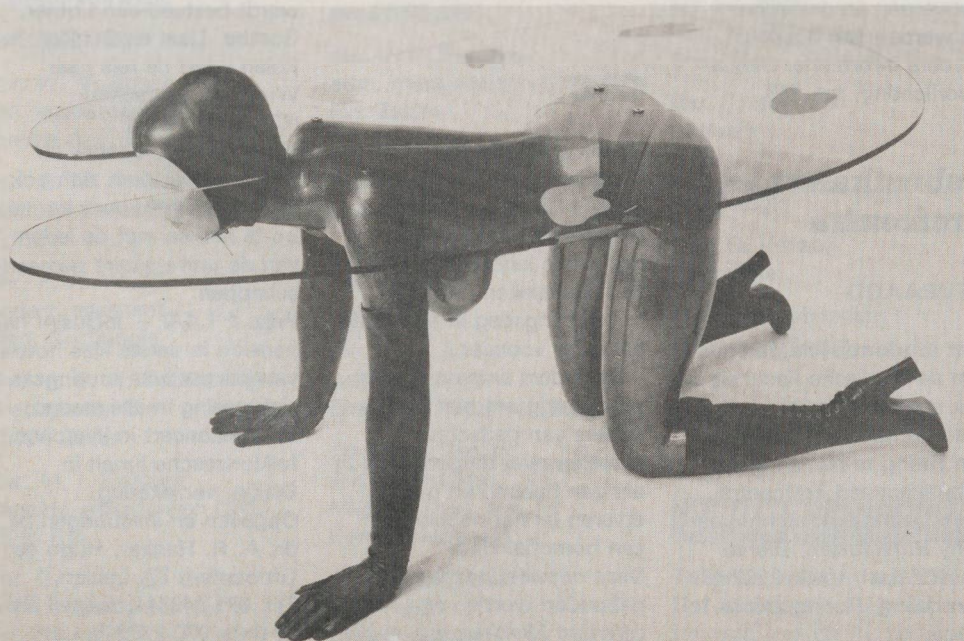
Studium Generale

Rusland - Cultureel

Uit de U.S.S.R. waaien zo nu en dan hooguit wat alarmerende politieke geluiden over naar ons westen. Omtrent de sociale verhoudingen, het cultuurpatroon, de historische ontwikkeling van het land weten we, als je het goed beschouwt, bar weinig. Literatuur en film zijn twee bronnen die, sinds hun ontstaan, een actieve rol hebben vervuld in de ontsluiting van de Russische cultuur. Zij kunnen daarbij niet los worden gezien van de revolutionaire ontwikkelingen die zich vooral de laatste eeuw in het land voltrokken. In nauwelijks tachtig jaar groeide wat we nu de Sovjet Unie noemen immers van een feodale monarchie met middeleeuws karakter uit tot een moderne wereldmacht. Het Studium Generale organiseert de komende tijd acht avonden waarin Sovjet-films en -literatuur gelijkelijk onder de aandacht zullen komen.

De **literaire avonden** staan deels in het teken van oude meesters - als Dostojevski, Gogol - die de wantoestanden uit het Tsarendom doorspekt met een grote dosis filosofische, humoristische en historische aspecten op volstrekt unieke wijze gestalte gaven. Ook de moderne, individu contra staat gerichte, dissidenten-literatuur (Solzjenitzyn) krijgt aandacht.

De **Filmavonden** geven een grove doorsnee van de ontwikkeling van het medium sinds de Revolutie van 1917:

'Green Table' van Allen Jones

Aanvankelijk volledig ten dienste van het prille Sovjet-socialisme (Eisenstein), later – na het intreden van de ontspanning – autonoom functionerend, sociaal-kritisch en meer gericht op het individu (Michalkov, Tarkovsky). Zonder uitzondering zijn het films van een hoog nivo, niet alleen in de dialogen, maar vooral in de beeldtaal. Al met al geen wonder als je ervan uitgaat dat film in de Sovjet-Unie vanaf het begin een volwaardige plaats heeft gekregen naast de meer traditionele kunsten. Een vrij unieke situatie treedt daardoor op: Er zijn goede opleidingen, er is genoeg geld om films te maken en er is een onmetelijk groot publiek dat de films gretig bekijkt. De uitspraak van Lenin: 'Van alle kunsten is voor ons de filmkunst de belangrijkste' spreekt in dit opzicht boekdelen!

Programma:

Donderdagen 9, 16, 23 april en 7 mei:

Literatuur-avonden.

Dinsdag 14 april:

'Staking' van Sergej Eisenstein.

Dinsdag 21 april:

'De jeugd van Iwan' van Andrej Tarkovsky.

Dinsdag 28 april:

'De vijf avonden' van Nikita Michalkov.

Dinsdag 5 mei:

'Monoloog' van Ilya Averbach.

Donderdag 2 april:

Tom van Deel praat met Rutger Kopland.

Tot 3 april:

In het Bonnefantencomplex is een tentoonstelling ingericht met auteurs-karikaturen van de tekenaar Siegfried Woldhek.

Dinsdag 7 april:

'Osessione' van Lucino Visconti.

En verder . . .

Het theaterseizoen nadert zo langzamerhand haar einde, en dat betekent voor de Maastrichtse Stadsschouwburg een drukke tijd.

Op de valreep worden er nog een aantal interessante produkties op de bühne gezet. Vooral op toneelgebied valt er de komende weken heel wat te genieten: 1 April (geen grap) brengt Peter Faber 'De Voetwassing'. Marie Louise Fleisser beschrijft in dit zwartgallige stuk jonge mensen op hun trektocht naar de volwassenheid en de ouderlijke, religieuze en morele banden die hun daarbij hinderen.

'Troilus en Cressida' van zwaargewicht Shakespeare wordt 9 april door Globe opgevoerd. Vrijwel het hele ensemble komt voor dit historische spektakelstuk opdraven. Shakespeare construeerde met als achtergrond de trojaanse belegering uit de Ilias een tragdie waarin de thema's oorlog en ontucht elkaar omarmen.

Meer antiek geweld:

Dinsdag 14 april treedt het

hoofdstedelijke Publiekstheater op met 'Antigone' van de klassieke Griekse drama-schrijver Sophokles.

Een pittige opgave waar al menig gezelschap zijn tanden op stuk gebeten heeft. Het is het trieste verhaal van Antigone die zich bekommert om het zieleheil van haar gesneuvelde broer Polyneikes en dat met de dood moet bekopen. Wijlen Pé Hawinkels zorgde voor een schitterende vertaling Christine Ewert speelt de hoofdrol.

Ook cabaret komt in de schouwburg aan bod. Peter Faber laat in zijn theaterproduktie, 31 maart, zien dat hij meer in zijn mars heeft dan alleen acteren: Eigenzinnig entertainment van het hoogste nivo! Wie niet raakt uitgekeken op

Paul van Vliet kan daarvoor maar liefst twee dagen achter elkaar terecht. (12-13 april). Van Vliet speelt ditmaal op safe met een compilatieprogramma van oude typetjes, die iedereen genoegzaam bekend zijn.

De literaire avonden

beginnen zo langzamerhand een populaire traditie te vormen binnen het culturele pakket van het **Studium Generale**. 26 Maart praat Jaap Goedegebuure (Criticus, redacteur) met Oek de Jong, die met zijn succesroman *Opwaaiende Zomerjurken* pijsnel doorbrak op de vaderlandse boekenmarkt. 2 April is het de beurt aan de twee Tirade-dichters Tom van Deel en Rutger Kopland. Tot besluit een muzikale noot: Het jaarlijkse **Amateurpopfestival** van **Buro Pinkpop** wordt halfvasten, 29 maart, weer gehouden in de Sittardse schouwburg. Vanaf het middaguur strijden tien voorgeselecteerde popgroepen van Limburgse bodem om de eer van de beste. Als afsluiter treedt in de late avond de nieuwe nederpopgroep 'The Mo' op.

Filmhuis

26-29 Maart: 20.00 uur: 'News from home' van Akerman.

22.30 uur:

'Hiroshima mon amour' van Resnais.

2-5 april: 20.00 uur: 'Pigs and battle ships' van Imamura.

22.30 uur:

'Lightning over the water' van Wenders en Ray.

9-12 april: 20.00 uur: 'De proefkonijnen' van Henderickx.

22.30 uur:

'Les indiens sont encore loin' van Moraz.

23-26 april: 20.00 uur: 'Hungerjahre' van Becker.

22.30 uur:

'October' van Eisenstein.

Stadsschouwburg Sittard

Zondag 29 maart: vanaf 12.00 uur: Amateurpopfestival '81, met 'Te Mo'.

Bonnefantenmuseum

Tijdelijke exposities van Arthur Spronken (beelden), Varpu Tikanoja (schilderijen), Jean Houben, Ben Sibelt en Frans Lampe.

Stadsschouwburg

(Aanvang avondvoorstellingen: 20.00 uur)

Dinsdag 31 maart:

Peter Faber met zijn theatershow 'Langzaam haasten'.

Elke woensdag en donderdag in april:

om 12.30 uur lunchpauzeconcerten door diverse ensembles.

Woensdag 1 april:

Toneelgroep Theater met 'De voetwassing' van Marie-Louise Fleisser.

Donderdag 2 april:

Pianorecital van Daniël Wayenberg.

Vrijdag 3 en zaterdag 4 april:

Hoofdstad Operette met 'Das Land des Lächelns' van Franz Léhar.

Donderdag 9 april:

Zuidelijk Toneel Globe met 'Troilus en Cressida' van William Shakespeare.

Vrijdag 10 en zaterdag 11 april:

Toneelproduktie 'Gouden Vijver'.

Zondag 12 en maandag 13 april:

Paul van Vliet.

Dinsdag 14 april:

Het Publiekstheater met 'Antigone' van Sophokles.

Staargebouw

Vrijdag 3 april om 20.00 uur:

De Nieuwe Komedie met 'Proces in Praag'. Een voorstelling i.s.m. Amnesty International.

Zaterdag 4 april om 20.000 uur:

Limburgs Symphonie Orkest met werken van Beethoven.

Eurotop I

Tien regeringsleiders in Maastricht en 800 journalisten, daar moest de Rijksuniversiteit ook even zijn gezicht laten zien. Dat gebeurde met een prachtige leren 'presentatiemap' (zie elders in dit nummer), die de aandacht van de heren van de pers moest trekken. Dat kon niet met zo maar een rapport of een brochure, heeft het College van Bestuur achteraf gezegd ter verdediging van zoveel luxe. Dat het resultaat niet helemaal naar wens was, kwam door de tijdsdruk en het streven naar beheersing van de kosten, nog steeds volgens het College. Dat van die beheersing van de kosten kunnen we er niet aan af zien, dat van die tijdsdruk wel. Had men dan niet wat eerder met de produktie kunnen beginnen? Natuurlijk wel, maar oorspronkelijk lagen er heel andere plannen, die door een samenloop van omstandigheden moesten worden opgegeven toen ze al bijna helemaal waren uitgevoerd.

24

Eurotop II

Om op een originele manier de aandacht van de pers op de universiteit te vestigen was namelijk het idee geboren om binnen de universiteit een langspeelplaat te produceren waarop tussen de muzikale onderdelen door het unieke onderwijssysteem van Maastricht werd uitgelegd. Voorzover wij hebben kunnen achterhalen (de opnamen zijn in het diepste geheim gemaakt bij Johnny Hoes) zou de plaat de volgende onderdelen bevatten: als opening de Akademische Festouvertüre, gespeeld door het universiteitsorkest, waarna de heer Tans enige hoogtepunten uit de Basisfilosofie voordroeg. Dan kwam er een kleine sketch voor twee cardiologen, gevolgd door opnieuw de heer Tans met een prachtig gezongen 'RL-König', vrij naar Goethe. Tot zover verliepen de opnamen naar wens, maar de moeilijkheden die achteraf hebben geleid tot het afvoeren van het LP-plan, ontstonden toen het College van Bestuur een speciaal voor deze gelegenheid gecomponeerd lied niet op een aanvaardbaar peil kon uitvoeren. Wat opnameleider Hoes ook in het werk stelde, de dissonanten waren niet weg te krijgen. 'Zeer spijtig', zegt Johnny achteraf over de

mislukking,' maar het klonk van geen kanten. Zonde van dat leuke liedje! Eigenlijk kwam dat door de leider van dat trio Biggelaar of hoe heet die... 'N mooie stem, maar je kon de andere twee niet meer horen. We hebben geprobeerd hem wat op de achtergrond mee te laten zingen, maar toen maakten die andere twee er weer niks van. Die meneer met die halve bril vergat telkens weer zijn tekst en dan had je nog zo'n kleiner type, dat steeds maar stond te beweren dat we de verkeerde grondtoon hadden gekozen. Na een dag proberen hebben we onze pogingen maar gestaakt'.

Eurotop III

Ondanks zijn grote teleurstelling was Hoes zo vriendelijk ons de tekst ter hand te stellen van het lied waarover het LP-project is gestruikeld. Wegens gebrek aan ruimte kunnen we hier alleen het refrein afdrukken. Dat ging als volgt:

*Heerlen, Sittard, Hoensbroek, Geleen
maar ook Europa
is onze regio
is onze regio Reldedel
Overal Reldedel
waar de provincie is
is de RL*

(bis)

Licht in de wandel- gangen

In de hal van de eerste verdieping van het hoofdgebouw was opeens een ware bedrijvigheid. Deze kale, kille hal met links het dekanaat van de Algemene Faculteit en rechts het dekanaat van de Medische Faculteit, in het midden een overbelast kopieer-apparaat, werd nu voorzien van vele schitterende spots. Bovendien lag in de hoek ook nog een stapel, isolatiemateriaal. Wat betekende dit alles? Wilde men de beide fakulteiten van elkaar isoleren? En de spotjes? Ja, die zijn om de heilige koe van de universiteit, het kopieer-apparaat, in het licht te zetten.

De enige echte reden voor het aanbrengen van deze spots is echter de volgende.

De heer Philipsen heeft de moed opgegeven om na de bureaucratische molen de wandelgangen af te breken. Zij taktiek is nu om de wandelgangen in zo'n fel licht te zetten dat ze zichzelf afbreken.

Leiden of lijden in Maastricht?

Bij gebrek aan beter schuwen onderzoekers het niet zichzelf subject van studie te maken. Op die manier creëren ze in ieder geval hun eigen werkgelegenheid. Zo verscheen er onlangs een rapport over de mobiliteit van wetenschappelijke onderzoekers in Nederland, uitgevoerd door niemand minder dan de Stafgroep Strategische Verkenningen TNO, afdeling Beleidsstudies

De teneur van het verhaal komt erop neer dat het droevig gesteld is met die mobiliteit. Onderzoekers hebben kennelijk goed in de gaten dat opgestaan plaats vergaan betekent, en daarom blijven ze zelf mooi op hun stekkie zitten. De schrijvers van het rapport vragen zich op hun beurt wanhopig af hoe je in godsnaam een onderzoeker van Leiden naar Maastricht krijgt.

Je kunt veel op de RL aanmerken, maar uiterekend op dit gebied heeft onze geliefkoosde instelling haar zaken prima voor elkaar. Ze biedt de heren wetenschappers gewoon schaal 149-A aan, spiegelt ze een riant optrekje ergens in de buurt van Zutendaal voor, en jawel hoor, daar komen ze naar het Zuiden, met drommen tegelijk! En Leidenaren? Als je op een onbewaakt moment door de BMC-kantine loopt, waan je je compleet op Rapenburg. Alleen de zachte gee van het verzorgend personeel doet anders vermoeden.

Het is niet duidelijk of de Leidse maffia snode infiltratieplannen koestert en een eventuele greep naar de macht plant. Misschien kunnen we met de komst van de juridische faculteit toch maar beter een luchtbrug starten tussen Leiden en Maastricht. Dat zou de (dag)-mobiliteit van wetenschappelijke onderzoekers in Nederland op z'n minst sterk doen toenemen!